

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 28.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1-70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Paročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enostopna pettivrsta po 20 vin.

Poslano:

enostopna pettivrsta po 40 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredni ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vosni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravišтво je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ograke 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravišškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Govor dr. Šusteršiča v zunanjem
odseku avstrijske delegacije.

Ta govor je v krogih avstrijske de-
legacije močno učinkoval in učinek se
je še pojačal, ko se je — neposredno za
tem govorom — izvedelo za laške pro-
tiavstrijske demonstracije.

Glede na naravno pomanjkljivost
prvega izvlečka se nam zdi umestno,
podati v naslednjem obširnejši in toč-
nejši vsebino najvažnejših od-
stavkov dr. Šusteršičevega govora.

Dr. Šusteršič je izvajal, da spada k
onim, ki so vedno govorili za ohranitev
in gojitve zveze z Italijo. Čuti se pa pri-
siljen po nekaterih okoliščinah, ki so
spremljale sestanek v Opatiji, da stavi
do ministra vnanjih zadev nekaj nuj-
nih in točnih vprašanj. Predvsem mora
vprašati, kaj je na časniških poročilih
v avstrijskih, laških in drugih inozem-
skih listih, glasom katerih se je pri
tem sestanku med grofom Berch-
toldom in laškim ministrom di
Sangiulianom govorilo tudi o
avstrijskih notranjopolitičnih
vprašanjih. O tem naj se minister točno
izjavi. Bilo bi sramotno za
ugled našega cesarstva, za na-
še dostojanstvo in neodvisnost, če bi
se pustilo v javnosti veljati, kakor bi
katerakoli vnanja država imela kaj
pravice, vmešavati se v naše notranje-
politične razmere. Žalibog pa minister
vnanjih zadev tega doslej še ni dementi-
tiral!

Naše cesarstvo je suverenna vele-
sila, hvala Bogu velika in močna; ne
vmešava se v notranje zadeve drugih
držav, tudi ne v notranje zadeve naših
zaveznikov — ravno isto pa moramo
zahtevati od naših zaveznikov: da se
ne vmešavajo v naše stvari.

Govornik nikakor ne preroka stika
mej notranjo in zunanjo politiko. Rav-
no nasprotno: **Najboljša vnanja politi-
ka je dobra notranja politika.** Toda gre
se za to, da si notranjo politiko vredimo
sami, brez tujega vpliva in zgolj naša
lastna stvar je, v koliko se hočemo pri
tem ozirati na naše vnanje odnose.

Vnanjim državam odrekamo pri tem
vsako besedo.

Drugo vprašanje, na koje bi želel

govornik precizen odgovor ministra, se

pa tiče odsotnosti cesarskega namestni-

ka v Trstu, princa Hohenlohe, pri

vseh prireditvah opatijskega sestanka.

Ta odsotnost se je splošno opazala. Za-
kaj ni princ Hohenlohe osebno po-
zdravil odličnega gosta imenom c. kr.
vlade, zakaj se je dal zastopati po urad-
niku 7. ali 6. činovnega razreda?

Ali je morebiti res, da se tržaške-
ga namestnika nalašč ni pustilo blizu,
v skrbi, da bi se italijanski minister po
navzočnosti princa Hohenlohe čutil kaj
neprijetno dirnenega — ker tržaški ali
istrski Italijani niso z njim zadovoljni?

Če je to res, se mora odločno gra-
jati tako postopanje proti odličnemu
cesarskemu uradniku na avstrijskem
jugu. Princ Hohenlohe je ugleden av-
strijski uradnik in izvršuje svojo služ-
bo tako kot bi želeli, da bi se godilo
povsodi. Princ Hohenlohe je imenja,
da so pred postavo vsi državljani ena-
ki: Slovani ravno tako kakor Lahi. Ali
je to razlog, da ni smel priti blizu, ko je
laški minister bival v Opatiji? To bi
bilo pač žalostno, za Avstrijo poniže-
valno — pa tudi iz političnega stališča
skrajno pogrešno. Kajti nič ni bolj
škodljivo-ugledu države in trajnemu
dobremu razmerju s sosedom, kakor
koncesija te vrste.

Naša država mora zaveznikom jas-
no predložiti, da so med nami — **meje,**
da nas ločijo **državne meje, ki se mo-
rajo spoštovati od obeh strani.** Čim od-
ločneje in dosledneje na to gledamo, tim
bolje in tem bolj pomagamo k dobremu
priateljskemu razmerju med država-
mi. Tako delajo vse druge države —
zakaj tudi mi ne? Jasna meja je naj-
boljše sredstvo za mir in priateljstvo
med sosedi. — »Clara pacta, boni ami-
ci.« Vsaka slabost v tem pogledu bi se
hudo maščevala prej ali slej. Glede me-
je je izvrševanje načela »Hands off« —
(roke proč!) najboljša politika.

V laških in drugih Avstriji nepri-
jaznih inozemskih listih se veliko piše
o »položaju Italijanov v Avstriji« v tem
zmislu, kakor da bi bil ta položaj žalo-
sten, kakor da bi se Italijani v Avstriji
zatirali! Te trditve so naravnost smeš-
ne. Vsak otrok v Avstriji ve, da naši
Lahi ne uživajo le vseh državljanskih
prav in polni meri, niso samo ravno-
pravni, temveč da imajo pri nas v Pri-
morju žalibog celo **obsežne predprave.**
Na Goriškem in v Istri so Lahi v
manjšini, tako po številu kakor po svo-
jem pomenu, in vendar imajo večino v
obeh deželnih upravah temeljem volil-
nih privilegijev! Te predprave zlorab-
ljajo Italijani v Istri na tak način, da
so Hrvti in Slovenci prisiljeni v silo-
brano rabiti skrajna odprna sredstva.
Kako zadovoljni bi bili Slovenci in Hr-

vati, če bi uživali na Primorskem iste
pravice kakor Italijani. Naj se jim ven-
dar dajo iste pravice!

In kaj počenja italijanska večina v
Trstu! Trst smatrajo Italijani kot svo-
jo lastno domeno — če tudi je Trst na-
rodno-mešano mesto. En sam izgled za
brezobzirnost italijanske večine v Tr-
stu. Pravomočno je razsojeno že leta
sem, da se morajo v Trstu ustanoviti
tudi slovenske javne ljudske šole. Toda
kljub vsem tem pravomočnim razsod-
bam teh šol še vedno ni. Liberalno-
narodna laška stranka se ne zmeni za
postave in razsodbe, če se gre za to, silo
delati Slovence.

Resnica je — to je treba glasno po-
vedati, — da so avstrijski Lahi državi
največjo hvalo dolžni za predprave,
ki jih živajo — žalibog — v naši dr-
žavi. Namesto tega se pa berejo v laških
časopisih dosledne pritožbe radi »za-
postavljanja« in »zatiranja« Italijanov
v Avstriji. To je vrhunec predrznosti in
lažljivosti.

Govoreč o tržaških dogodkih dne
1. maja pravi govornik:

Naravnost nečuvno je, da se v Ita-
liji razburjajo, če se Slovenci po Trstu
sprehajajo. Očividno mislijo v Italiji, da
bi se Slovenci morali dati mirno od Ita-
ljanov pretepati. Nerazumljivo je, da
naša vlada ne porabi prilike, da kaže na
lažljivost v izvestnem laškem časo-
pisju navedenih trditve. Ravno v inte-
resu našega razmerja do Italije naj bi
e v teh vprašanjih zavzelo jasno sta-
lišče. Posebno glede spoštovanja držav-
ne meje: kajti besede, ki jih je rabil
predsednik delegacije v pričo prestolo-
naslednika glede nelojalne inozemske
agitacije v naših obmejnih deželah, in
kojim besedam pritrjujem, so prav do-
bro uporabne za — laško mejo.

Lahi se morajo pač na to navaditi,
da mali del njihovih sorojakov živi v
Avstriji in mora tudi v Avstriji enkrat
za vselej ostati. Če se Lahi navadijo na
to misel, potem zveza z Avstrijo lahko
postane v Italiji popularna. Vsak Itali-
jan ve danes, da Avstrija nima agre-
sivnih načrtov proti Italiji. Mi le ho-
čemo to obdržati, kar imamo in tega
nam ne more nihče šteti v zlo. Italija
naj se postavi na isto stališče kakor mi
— spoštuje naj našo lastnino kakor mi
njeno, pa bo mir.

Govornik se je nato pečal z raznimi
balkanskimi vprašanji, na novo podčr-
tal svojo skrajno pesimistično sodbo o
albanski politiki, kazal na nepopolne
uspehe avstrijske politike v zadnjih
dveh letih in nadaljeval:

čem k njemu, in trdno upam, da usliši
moje srčne prošnje. Pojdi, mladeč, da
mi pokažeš pot k očetu.

Borut je zmigal z glavo. »Ne poka-
žem ti poti, nikdar ti je ne pokažem,«
je odgovoril trmoglav.

»Zakaj ne? Ali me sovražiš, kakor
me sovražijo moji bratje Sloveni, ker
jim oznanjam edino pravega Boga?«
je vprašal svečenik začudeno.

Borut je odkimal z glavo in ni od-
govoril. Mračno je gledal v tla, kakor
bi se ne upal pogledati starčku v oči.
Svečenik je stopil bliže k njemu. Z obe-
ma rokama je prijel mladeča za glavo
in mu jo je dvignil.

»Resnicoljubje vidim na tvojih li-
cij,« je dejal svečano. »Borut, vem, da
ne more najti laž poti v tvoje srce. Za-
to mi povej odkrito, zakaj me nočeš pe-
ljati k svojemu očetu?«

Borut se je ozrl v svečnikove oči.
V njih pa je videl nekaj tako milega
in svetega, da se mu je nekoliko poleg-
el srd. Skoro zasmilil se mu je star-
ček; a vendar je odvrnil mrzlo in so-
vražno: »Nočem in tudi ne bom. Glej,
obljubil je moj oče pri sinjih bogovih,
da se maščuje nad teboj, ako se snide
kje s teboj. Čuli so bogovi očetovo ob-
ljubo, in gorje ti, ako stopiš pred oče-
ta.«

»To je obljubljen oče?« je govoril sve-

Pri likvidaciji balkanske krize ni-
smo le nič pridobili, temveč smo izgu-
bili sigurne pozicije. Kar je pa najbolj
obžalovati, to je, da se je pri tej priliki
pokazalo, da naša pozicija v okviru
trozveze ni dobra in da se nahajamo
v naravnost nevarni odvisnosti od Be-
rolina.

V rumunskem vprašanju rdeča
knjiga jasno dokazuje, da je naša diplo-
macija za Rumunijo vse storila, kar
je sploh storiti mogla — razun, če bi
hotela še vojsko začeti za rumunske in-
terese, česar gotovo nihče ni hotel. Te-
daj je krivica, če se očita našemu vna-
jnemu uradu, da je bil popustljiv v
obrambi rumunskih interesov. To tedaj
— mimogredoč rečeno — ni bil vzrok,
da smo izgubili tega zaveznika, ki nam
je bil preje gotov. Tudi naša zahteva po
reviziji bucareške mirovne pogodbe ni
mogla tega provzročiti, ker se ta naša
zahteva ni prav nič dotikala rumun-
skih interesov. Šlo se je marveč naši
državi samo za spremembo porazde-
litve Macedonije med Bulgarijo, Srbijo
in Grčijo in sicer v prilogi Bulgariji. Šlo
se je pri tem za važne interese naše dr-
žave. A rumunski interesi pri tej
naši zahtevi niso bili prav nič priza-
deti. Nasprotno je gotovo, da nenarav-
na porazdelitev Macedonije v škodo
Bulgariji ustvarja na Balkanu položaj,
ki ne more biti definitivni. Naša drža-
va pa je interesirana na tem, da se
ustvari na Balkanu trajen mir, res de-
finitivne razmere. Zato je bilo pravilno,
zahtevati revizijo bucareškega miru.

A pri tej priliki se je izkazalo, ka-
ko slaba je naša pozicija v trozvezi, v
kako nevarni odvisnosti smo od Berol-
ina. **Nemški cesar** je s svojo brzjavo
rumunskemu kralju Karolu, kjer se je
izrekel za definitivnost bucareškega
miru, **naravnost briskiral našo državo**
na način, kakor se še ni zgodilo
od nobene druge države, niti od kake
države trojnega sporazuma. To je sla-
bo znamenje za to, kako se ravna z
našo monarhijo v okviru trozveze. To
pa samo zato, ker smo zašli v preveliko
odvisnost od Nemčije. Iz tega sledi
skrajna potreba, da se osvobodimo te
odvisnosti in da — četudi v okviru tro-
zveze, koje nisem nikdar pobijal — de-
lamo samostojno politiko v varstvo na-
ših interesov. Saj druge trozvezne dr-
žave ravnotako postopajo. Italija nas ni
prav nič vprašala, ko se je lotila libijske
vojne. Nemčija ravnotako ne, ko se je
pred tremi leti spustila v maročanske
spletke — spletke, ki so nas privedle
poleti 1911. na rob evropske vojne. Malo

LISTEK.

Josip Vandot:

Razor.

Slika iz davnih dni.

(Dalje.)

Mrmranje je utihnilo hipoma in
začul se je glas, ki je vprašal osuplo:
»Kdo si, mladeč? Kaj te je prignalo k
meni?«

Izza skale se je prikazal neznanec.
Zavit je bil v dolgo, črno haljo. Sivka-
sti lasje so mu padali po ramenih, a
brada mu je pokrivala prsi. Držal se
je moč nekoliko upognjeno in na su-
hem obrazu se mu je videlo natanko,
da je prestal že dokaj na svetu. Borut
ga je gledal in lastnim očem ni mogel
verjeti. Kajti pred njim je stal tujec, za-
radi katerega so bili pregnani iz Goro-
tana. Mladeč je šinil z roko preko oči,
kakor bi hotel pregnati to prikazen. A
starček je še vedno stal pred njim in
se je smehljaj dobrohotno: »Kdo si,
mladeč? Ne boj se me! Jaz sem Razor,
svečenik božji.«

Naposled se je Borut zavedel. Mol-
če se je obrnil od starca in je hotel od-
iti nazaj. A svečenik ga je prijel za ro-
ko. »Ne, ne smeš od mene, dokler mi

ne poveš, kdo si in kaj te je prignalo
sem v goščavo,« je rekel tiho in pri-
jazno.

Pogledal mu je mladeč v oči in mu
je odgovoril: »Borut sem, sin nekda-
njega starešine Radegosta.«

Veselo se je prikazalo na svečeni-
kovem obrazu. »Ali res? Ti si sin Rade-
gostov? Ali je mogoče? Sin onega mo-
ža, ki mi je rešil nedavno življenje, ko
so me preganjali nevarni Sloveni?«

Borut je potegnil svojo roko iz
starčkove resnice. Mrzlo, skoro sovraž-
no je pogledal častitljivega svečenika,
pa mu je odgovoril mrzlo: »Resnico
govoriš. Rešil te je moj oče pred sovra-
znimi preganjalci. A prišli so drugo ju-
tro Sloveni. Vzeli so mu vse pravo in
oblast, pa so ga pogнали iz sela. In šel je
oče in se je naselil tu v zagorskem
svetu. Mračen je njegov obraz, v srcu
pa mu je polno gorja. In tega si kriv
ti!«

Presenečen ga je gledal svečenik
Razor. Sklenil je roki, pa je dvomil:
»Ali je res, Borut? Bog nebeški, ali je
mogoče, da trpi zdaj plemeniti mož
zaradi mene? Toda, Borut, tvoj obraz
vidim in v njem ne vidim nobene laži.
Zato ti morem verjeti žalostno sporo-
čilo. Zdaj moram k tvojemu očetu, da
ga tolažim v bridki nesreči. Dobri Bog
pa obrne nesrečo v srečo. Moliti ho-

čnik resno. »Rešil mi je pač samo za-
to življenje, ker sem bil njegov gost in
ni vedel, kdo sem in zakaj me prega-
njajo Sloveni. Ko pa je izvedel in so
ga pregnali Sloveni, mi je pa obljudil
maščevanje. Pač je prisegel pri bogo-
vih, da se zneše nad menoj, nad kriv-
cem svoje nesreče. A jaz ti povem, Bo-
rut, da ga ne uslišijo bogovi.«

»Uslišijo ga. Bogovi so mogočni in
dobrotni,« je odvrnil Borut trmoglav.

»Že so ga uslišali in so te privedli
sem.«

Svečenik Razor se je nasmehnil
njegovu upornosti in ni čutil niti naj-
manjšega strahu. »A jaz ti povem, Bo-
rut, da ga ne uslišijo bogovi. Kajti bo-
gov ni nikjer. Samo en Bog živi visoko
nad nami. A druge bogove je ustvarila
le človeška domišljija. Tako je, Borut,
in tako nas uči sveta knjiga, ki so jo
spisali modri, sveti možje.«

»Ne poznam vašega Boga,« je dejal

Borut, ki je utihnil svečenik za trenu-

tek. »Nikoli še nisem slišal in tudi ne

maram slišati o njem.«

»Nisi ti sam, ki še nisi slišal o edino

pravem Bogu,« je odgovoril Razor. »Oj,

koliko je še Slovencev, ki žive v zmoti

in nevednosti! In koliko je še drugih

narodov, ki ne poznajo svojega Stvar-

nika! A pride čas, ko bo zasvetila vsem

ljudem luč resnice. In bodo en hlev in

je manjkalo in Avstrija bi se bila morala ob strani Nemčije vojskovati — radi Maroka! Če Nemčija sme tako samostojno postopati — imamo isto pravico tudi mi. Svet naj ve, da delamo avstrijsko, ne pa berolinsko politiko. Če bi tega ne smeli, nima trozveza za nas nobene vrednosti. Zveze se sklepajo, da se varujejo interesi, ne pa škodujejo.

Baš mi Slovenci hočemo tako samostojno avstrijsko politiko, ker smo na obstoju mogočnosti in ugledu naše države iz narodnega stališča prav posebno zainteresirani. Slovenci hočemo mogočno Avstrijo, v koje okviru se hočemo svobodno razvijati. Odvisnost od Nemčije nam je v škodo. Mi nočemo pripadati h kaki južni »Windische Mark«. Pa tudi ne h kaki veliki Veneciji.

A tudi v pravoslavju se nočemo utopiti, ker se brezpogojno držimo naše katoliške vere.

Naše mesto je v veliki, neodvisni, svoje lastne interese skrbno varujoči habsburški monarhiji.

Vitalni interesi naše monarhije pa nam vevajo politično približanje bogati in mogočni Franciji. To je le mogoče, če Francozi vidijo, da delamo svojo in ne berolinsko politiko. Boljši odnosi s Francijo so največja pomena radi našega narodnega gospodarstva. Prijateljstvo s Francijo nam odpre francoski denarni trg. Financijna kriza, ki tare našo državo in njeno prebivalstvo, prihaja v prvi vrsti od tod, kar nam je zaprt francoski trg. Trajno naše narodno gospodarstvo te krize ne bo moglo zdržati. Moramo se tedaj približati Franciji in v ta namen mora biti avstrijska parola: Samostalna avstrijska politika v varstvo avstrijskih interesov.

× × ×

Izjava deželnega glavarja dr. Šusteršiča.

Glede na brzojavke »Riječkih Novin«, ki smo jih zabeležili v našem sobotnem listu, smo naprošeni od g. dr. Šusteršiča, da konstatujemo sledeče:

1. Je poročilo o nekem kot »Interesanten incident označenem pogovoru grofa Berchtolda z dr. Šusteršičem očitna mistifikacija, ker to poročilo nima nobene stvarne podlage;

2. dr. Šusteršič ni podal nikake take »izjave«, kakršno objavljajo »Riječke Novine« in so posamezni stavki te njegove dozdevne »izjave« vzbudili naravnost njegovo začudenje, ker so v direktnem protislovju z mišljenjem in stališčem dr. Šusteršiča.

Prvo četrtletje 1914.

Dr. Ivan Černe.

I.

Preden izpregovorim o tekočem letu, hočem dodati k svojemu »gospodarskemu pregledu leta 1913« v številkih »Slovenca« z dne 31. decembra in 2. januarja t. l. še nekaj določnejših obrisov, ki tvorijo, kakor sicer sploh gospodarsko pomembni dogodki vsakega leta, s prihodnjim organsko celoto ter se ne dajo presekati in razdeliti na določen dan, marveč uveljavljajo svoj vpliv na naslednje leto čim intenzivnejše, tem važnejši so za celotno gospodarstvo. Umevno bode, da jih

ena čreda. Tako je obljubil naš Gospod, ki je umrl za nas na križu.

Borut se je čudil tem besedam in radovednost ga je obšla, da bi izvedel še več o Bogu, o katerem je govoril tuji svečenik. Pozabil je na vso upornost; zato je pogledal Razorju naravnost v oči, pa ga je vprašal: »Kakšen je vaš Bog? Kje domuje in kakšne moči ima?»

Razveselilo je to vprašanje sivega svečenika. Vsedel se je na skalo. Mladca je prijel za roko, pa mu je pripovedoval o božji mogočnosti in dobroti. O Kristusu, božjem Sinu, je pripovedoval. Kako je prišel na zemljo, da odreši bedno človeštvo; kako je rasel v modrosti in popolnosti; kako je učil narod; kako so ga preganjali in kako je naposled na križu dopolnil svojo odrešitev. Živo in gladko je tekla svečeniku beseda. Oči so se mu svetile v nekem svetem svitu, da je Borut gledal ves začuden v njega. Niti ene besede ni preslišal; poslušal je zgornjega moža in se je nasmehnil tupatam neverjetno. Če je res, kar govori ta svečenik, kako dober je Bog, o katerem govori Razor, da je edin, kaj bi bili potem bogovi Slovencev proti temu Bogu? Prazna senca ki se mora izgubiti, če posveti nebeško solnce. A to ni res! Samo slovenski bogovi so pravi, bogovi veliki in močni.

(Dalje.)

je sedaj lažje oceniti, ker je njihov prvi od dnevnih dogodkov zabarvani vtis nekoliko pridobil na jasnosti, ter se sedaj dajo kakor izsušeni od posttraskih pojavov presoditi, kakšni bodo njih sadovi v naslednjem ali celo v prihodnjih letih; razentega so bili pa nekteri, predvsem statistični podatki objavljeni šele v zadnjih tednih, a jih je vendar treba navesti vzporedno z drugimi že prej znanimi, s katerimi so — neposredno sledeč drug drugemu — prepleteni in zraščeni.

Življenjskega pomena je za vsako državo njena trgovinska bilanca. Pri nas imamo od l. 1907 dalje večji uvoz nego izvoz ter je pasivni saldo naše trgovine rasel v letih 1907 — 1912 tako-le v milijonih kron: 44, 143, 428, 434, 788 in 825; lani je pa padel nepričakovano na 613 milijonov, kar je pač posledica balkanskih zmed, ki so na nas i v drugem oziru vplivale in našo produkcijo omejevale ter naš uvoz surovin zadrževale. Vendar je pa izvoz gotovih fabrikatov vsled izrednih naporov naših trgovcev, ki so morali zmanjšati svoje obilne zaloge, narasel v skoro vseh panogah. Pri gornjih številkah statistika ni vpoštevala požlahtnjenega prometa (n. pr. uvoz žita in izvoz moke) ter so ti podatki nekoliko netočni; ako pa računimo tudi s tem, da je znašal pasivni saldo naše trgovinske bilance 1912. leta 743,1, leta 1913 pa 516,5 milijonov, tako da se je njeno stanje zboljšalo za 226,6 milijonov, ki jih moramo pisati v dobro računu industrije, kot onemu faktorju, ki je pri izvozu največ pridobil. V primeri z lanskim letom delajo izjemo svileni in volneni izdelki, slad in obdelan stavbni les, skupaj za približno 28 milijonov; napredek se pa kaže pri sladkorni industriji za 41, bombaževih izdelkih 30, steklu 10 in nekaj drugih manjših industrijah, povprečno po 4 do 5 milijonov. S tem smo torej pridobili na izvozu, na drugi strani smo pa zmanjšali uvoz surovin, ker nismo imeli dela in naročil, da bi mogli surovine rabiti za predelavo. Ker je bilo treba v zalogah immobilizirani industrijski kredit kriti, smo izvoz za vsako ceno forsirali ter predstavimo vsled tega svojo lansko trgovinsko bilanco primeroma ugodno. — Kakšen razgled nam odpira za bodočnost ta »naša velika gospodarska uganka«, bomo videli po sklepu novih trgovinskih pogodb, v prvi vrsti z Nemčijo in balkanskimi državami. Prva nam kot gospodarsko slabejšim ne bo prizanašala, na Balkanu smo pa sedaj vsled svoje zunanje politike izgubili malodane ves — rekel bi — za nas rezervirani trg v korist Nemcem in Italijanom, tako da ga bomo težko še kdaj pridobili.

Gibanje na emisijskem trgu in v ustanavljanju novih trgovskih podjetij kaže v letu 1913 precejšnje nazadovanje, posebno kar se tiče delniških družb, kakor tudi drugih podjetij, saj so zaostale celo družbe z omejeno zavezo v minulem letu prvič odkar je ta oblika trgovskih družb v Avstriji v veljavi, znatno za razvojem v prejšnjih letih. Delniških družb je bilo v letu 1913 nanovo ustanovljenih 52 s 95,61 milijonov kron glavnice, dočim je bilo zadnja tri leta ustanovljenih (1912) 68 s 129,37, (1911) 58 s 127,63 in (1910) 64 delniških družb s 141,86 milijonov kron glavnice ter smo torej pri teh podjetjih v primeri s prejšnjimi leti v zastanku za povprečno nad 30 milijonov. Glavnice je zvišalo v zadnjem letu 62 delniških družb za 133,3 milijonov, a smo tudi v tem pogledu za prejšnjimi leti za skoraj letnih 100 milijonov padli nazaj: leta 1912 so znašala zvišanja glavnice delniških družb okroglo 224, leta 1911. pa celo 260 milijonov. — Pri družbah z omejeno zavezo je bilo v minulem letu nanovo ustanovljenih 549 s 86,81 milijonov glavnice, medtem ko so dosegle v prejšnjih dveh letih nove ustanove sledeče vsote: 523 družb s 86,28, oziroma 434 družb z 89,97 milijonov kron glavnice. Osnovni kapital je torej ostal pri ustanovah v zadnjih dveh letih približno isti ter je le v primeri z letom 1911 še nekoliko nazadov.

Glede emisij vrednostnih papirjev upoštevam kot poglavitno le dunajski borzo, ki je središče kupčije v monarhiji. Na tej je znašala v zadnjem letu vsota vseh emisij 50 z 1072,6 milijonov kron glavnice proti 82 z 1111,58 milijonov kron glavnice v letu 1912. Po vrstah navedem emisije v sledečem in dodam vsote leta 1912 številkam lanskega leta ob strani v oklepaju: 5 (6) državnih, deželnih in mestnih posojil z glavnico 665 (373,5) milijonov, 15 (20) zastavnih pisem in bančnih zadolžnic 280 (503,9) milijonov, 1 posojilo prometne družbe z glavnico 10 milijonov (leta 1912. ni bilo nikake emisije te vrste), 5 (11) novih delnic 35,4 (50,97) milijonov in konečno zvišani delniških glav-

nic pri že kotiranih delnicah 24 (45) z vsoto 82,2 (183,21) milijonov kron. V letu 1911. in 1910. je znašala vsota nanovo pripuščenih emisij 1450, oziroma 822 milijonov, od katerih je bila skoro polovica ogrske in hrvaške provenienice. Če pregledamo celo potrebnost denarja, ki so jo nove ustanovitve in zvišanja delniških družb, družb z omejeno zavezo in druge nove emisije povzročale, dobimo približno vsoto 1280 milijonov proti 1500 milijonom v prejšnjem letu; tem veliki zahtevam naš trg ni mogel zadostiti ter je bila malodane polovica avstrijskih in ogrskih posojil v tujini oddana.

Kakor se vidi na borznem trgu slab gospodarski položaj, nam istotako kaže delovni trg resno sliko vladajoče krize lanskega leta. Na razpolago so mi podatki, ki jih priobčuje »Soziale Rundschau«, publikacija našega trgovinskega ministristva, oddelka za statistiko dela, ki uporablja kot viro svojih navedb poročila posredovalnic za delo v posameznih kronovinah, okrajih, občinah, obrtnih zadrugah, organizacijah gospodarjev in delavcev, društvih za posredovanje dela in koncesioniranih posredovalnicah. Za Kranjsko, Solnograško, Koroško, Dalmacijo in Primorsko so podatki zelo revni in ne odgovarjajo pravi sliki delavskega gibanja. Kar se tiče Kranjske, imamo podatke samo za nekaj kmečkih in gozdnih delavcev, za gostilniško obrt, nekaj tiskarjev in trgovskega osebja, skupaj vseh vkup prošelj za delo mesečno povprečno okrog 450 do 500, ponudb gospodarjev pa približno 300. Enako pomanjkanje vsake točne statistike velja le za gori omenjene dežele, dočim imajo druge kronovine lastne posredovalnice, ki omogočajo statistično opredeljenje gibanja na delovnem trgu, kar je velike važnosti za praktičnega gospodarja. Za lansko leto je prišlo v poštev povprečno na mesec 904 posredovalnih mest, ki so poslovala v približno 612 tisoč slučajih. Zanimiva je slika, ki jo predstavlja kurva vsakočasne vsote ponudb gospodarjev in prošelj delavcev za delo; po posameznih mesecih izkazuje statistika sledeče številke:-

mesec	ponudb gospodarjev	prošenj delavcev	posredovanj
januar	82.367	100.562	46.103
februar	87.301	108.857	45.666
marc	120.495	131.430	69.756
april	109.518	120.384	60.047
maj	100.380	114.147	56.182
junij	89.311	107.500	48.996
julij	79.566	105.920	43.053
avgust	80.299	108.331	47.104
september	112.439	133.615	66.372
oktober	94.391	134.518	59.326
november	65.517	118.070	39.000
december	52.563	94.399	28.988

skupaj 1.074.147 1.377.733 611.493

Vsota ponudb gospodarjev je za 303.586 manjša od one prošelj za delo, ki je za 766.240 večja od števila posredovanj za delo. Povprečno pride v minulem letu na mesec prošelj za delo 114.811, ponudb gospodarjev pa 89.512, tako da je bilo v prerezu mesečno 25.299 delavcev brez zaslужka. Ako natančneje premostrimo kolone delavskega gibanja, opazimo, da pade število prošelj za delo samo v enem mesecu (decembru) pod 100.000, medtem ko dosežejo ponudbe gospodarjev le v štirih mesecih število 100.000; če si pa grafično prestavimo mesečne rezultate statistike, vidimo, da se sečeta kurvi ponudb gospodarjev in prošelj za delo le pričetkom pomladi v marcu in aprilu, medtem ko je med obema redno razlike 20—30 tisoč, v zadnjem četrtletju celo 40—50 tisoč. Glede posredovanj pa opazimo veliko razliko, ki nam kaže, da je na polju organizacije dela še dovolj popraviti in urediti, saj moremo upati, da se bo mogoče le na ta način ubraniti brezposelnosti, ako se delavce more naravnati iz enega kraja dežele ali države, kjer nimajo dela, drugam, kjer ga je dosti. Z ustanovitvijo deželne posredovalnice za delo, ki je bila v zadnjem deželnozbornem zasedanju sklenjena, se bo tudi na Kranjskem v tem oziru obrnilo na bolje in bo organizacija dela najbrže nekoliko omejila izseljevanje.

V svojih zadnjih uvodoma omenjenih člankih sem se dotaknil tudi izseljenjskega gibanja ter hočem danes popolniti svoje tedanje navedbe, ki so obsegale izseljevanje preko mest Hamburg in Bremen v prvih 10 mesecih let 1909—1913, še za zadnja dva meseca leta tako, da imamo celoleten pregled. Zadnja dva meseca lanskega leta se je že čutilo posledice natančnejšega postopanja kontrolnih oblasti na mejah države in so bili taki pojavi celo predmet razprav v nemškem državnem zboru. Če bi ne bilo tako ostrega nadzorstva, bi število izseljencev preko teh

dveh mest doseglo skoro gotovo pol milijona, vendar pa prekašajo številke minulega leta one prejšnjih let še vedno za več nego 100.000. Izseljevanje preko Hamburga in Bremena je znašalo v letu 1909. 257.952, l. 1910. 276.027, l. 1911. 194.939, l. 1912. 304.120 in končno leta 1913. 432.297 izseljencev. Ker gre večina izseljencev preko teh dveh mest — pristanišč Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Havre, Cherbourg, Genova in Neapel, se posluži komaj četrtina vseh izseljencev — navajam raje številke točne statistike pristaniških uradov, kakor pa domačo, ki ne more precejšnjega števila odpujujočih nadzorovati, ker zanj sploh ne ve, kakor se je pred kratkim pokazalo. Pri gornjih številkah moramo smatrati nad dobro polovico naših državljanov in od teh zopet velik del Jugoslovancev; avstrijski Nemci prispevajo h kontingentu izseljencev komaj 5%, Čehi približno isto množino, Poljaki, Rusini in Slovaki z Madjari vred kakih 40%, ostali del pa Jugoslovani. Preko Reke in Trsta gre samo 7,4% vseh izseljencev, ker jih Avstro-amerikana več ne more sprejemati in tudi nima velikega interesa na tem; je namreč v kartelu, ki ji je določil le 4% izseljeniško kvoto, tako da mora za preostale prevoznine svoj dobiček deliti s severnonemškim Lloydom, ki je pri tej družbi udeležen z 17 milijoni, ozir. tremi četrtinami njene delniške glavnice. Za bodoče leto, namreč 1915, se nam obeta boljše; naša vlada je namreč sklenila s severnonemškimi parobrodskimi družbami izseljeniško pogodbo, da bodo te prepustile svoje delnice, s katerimi so udeležene pri Avstro-amerikani, posebnemu konzorciju, pri katerem participirajo Cosulich z 38%, Bankverein s 16%, Creditanstalt, Bodenkredit in pa Länderbank po 14% ter končno Banca commerciale triestina s 4%, tako da bo potem Avstro-amerikana vsaj vredna svojega imena. Ker bo ta družba sedaj tudi zvišala svoj kapital na 36 milijonov (od 24) in bo imela od 1. januarja 1915 dodeljeno 75%no izseljeniško kvoto, se moramo pravočasno na to dejstvo pripraviti, da nas rezultati prihodnjih let ne bodo mogli presenetiti.

V sledečem hočem govoriti še o denarnih zavodih v minulem letu in o gospodarskem razvoju v letošnjem prvem četrtletju, v kolikor ga je sedaj že mogoče pregledati. Važno poročilo o naših prometnih podjetjih moram odložiti na poznejši čas, ker niti železnice, niti parobrodne družbe niso še objavile svojih celoletnih poročil za minulo leto.

Zasedanje delegacij. — Obravnava se sama notranja politika.

V soboto je odsek avstrijske delegacije za zunanje zadeve rešil proračun zunanjega ministristva in mu tudi z 11 proti 4 glosom dovolil dispozični zaklad. Češki agrarec Udržal je glede na pravoslavno rusko agitacijo v Galiciji izjavil, da ne pripisuje tem dogodkom velike važnosti in da se v Rusiji ni še nikdar sežgala avstrijska zastava. Vprašal je Berchtolda, če dovolj vpošteva potrebo, da se urede razmere v Avstriji. Dokler vlada na Češkem anarhija, ne morejo češke opozicijske stranke glasovati za proračun. Dr. Kramarž polemizira med drugim s socialnimi demokrati, ki jim očita, da za mir na Češkem niso niti s prstom mignili. Delegata baron Parisch in dr. Langenhan sta polemizirala s Kramaržom. Delegat Lewicky je pozival zunanji urad, da naj nastopi proti pravoslavni propagandi v Galiciji. Nato govori kot zadnji poročevalec marki Baquellhem. Značilno je, ker je poročevalec zunanjemu uradu očital, da smo napačno postopali, ker se nismo pravočasno zavzeli za starega in zvestega zaveznika Rumunijo in da smo s svojo revizijsko politiko napravili veliko napako. V ostalem končnem govoru je pa večinoma z dr. Kramaržom polemiziral. Končno je še grof Berchtold izjavil z ozirom na Udržalovo vprašanje, da polaga veliko važnost na naše notranje konsolidiranje, kar je že lani naglašal, a da mora odklanjati kot zunanji minister ingerenco v notranje zadeve, ki mu, kakor znano, po ustavi ne gre.

Središče položaja je pa tvoril v soboto armadni odsek, ki je nadaljeval razpravo o armadnem ordinariju. Nastopil je ministrski predsednik grof Stürgkh z daljšim govorom in volitelj finančnega ministristva dr. baron Engel. Grof Stürgkh je naglašal, da bi povišanje vojaških novincev za 3600 mož po § 14. tudi parlament s kvalificirano večino gotovo dovolil. Nasproti očitanjem, da vlada ni delavna, se sklicuje na to, da je parlament veliko sto-

ril s sodelovanjem vlade in da se ne sme prezreti, da je vlada dosedaj, da so delozmožni deželni zbori na Moravskem, v Galiciji, Zgornji Avstriji, na Tirolskem, Stajerskem in na Goriškem. Na dr. Lecherjev medklic: »Kmalu bomo novo zbornico imeli«, je grof Stürgkh odgovoril: »Po mojem mnenju ne stojimo pred to možnostjo.« Vse sile bo napel, na približa Čehe in Nemce. Dr. Lecher očita bankam, da so pri emisiji posojila državo odrle. Leuthner očita Stürgkhu, da je z rekrutnim kontingentom po § 14. kršil ustavo. Sedlak: Čehi ne stremimo po panslavizmu, marveč po avstroslavizmu, da bodo vsi narodi v Avstriji zadovoljni. Stürgkh odgovarja Leuthnerju, da noče biti diktator in da se v gotovih okoliščinah tudi žrtvuje. Dr. Schlegel obsoja obstrukcijo in hvali Stürgkhovo potrpežljivost in vztrajnost. Nemec polemizira s Stürgkhom. Voditelj finančnega ministrstva baron dr. Engel zagovarja emisijo posojil in pozivlja občinstvo, naj se vrne k rentam. Brani banke, češ da niso države ob emisiji posojil opeharile. Sumljivo je, ker »Neue Freie Presse«, zastopnica velikega kapitala, Engeljev govor nad vse hvali. Seja se nadaljuje danes. Bosenski odsek bo imel sejo v sredo, dne 13. t. m., ob 4. uri popoldne.

Protiavstrijski izgredi v Italiji.

Avstrijska vlada o izgredih.

Dunaj. Večerni listi priobčujejo iz Budimpešte očitno oficijozen članek o protiavstrijskih demonstracijah v Italiji. Članek ugotavlja pred vsem, da te vsega obžalovanja vredne protiavstrijske demonstracije v Italiji napravljajo tem mučnejši višek, ker dokazujejo, da neke sile delujejo na to, da bi se pomešali izvrstni in zaupljivi odnosi, ki vladajo med Avstrijo in Italijo. Članek nadaljuje potem:

Zano je, da prebiva v Trstu brez okolice 23.000 slovenskih meščanov, ki so po večini delavci. Ti slovenski delavci so letos, kakor vsako leto, priredili prvega majnika obhoda po mestu. Kako se more potem govoriti o nacionalni provokaciji, ko so slovenski delavci kakor socialni demokratje pod svojo rdečo, korakali po mestu pod svojo modro društveno zastavo, ne pa pod trobojnico! Ze dan poprej je priobčil »Piccolo« članek, v katerem je naslikal vsakoletni obhod slovenskih delavcev po mestu kot provokacijo. To je bilo povod, da se je smatral popolnoma mirni obhod slovenskega delavstva kot naperjen proti italijanskemu elementu in da je prišlo do pretepev, v katerih je morala policija po svoji dolžnosti poseči vmes, da obvaruje mir in red. Je pa sicer značilno, da se je večeraj v Splitu, kjer so Italijani v manjšini, odigral obraten dogodek kakor v Trstu. Tamkaj je policija nastopila v obrambo Italijanov, kar je dokaz, da je ves krik proti postopanju varnostne oblasti napram Italijanom popolnoma neupravičen.

Dobro bi bilo, če bi v najširše sloje italijanskega prebivalstva prišla zavest, da je v Trstu jako močna slovenska manjšina, ki ima tu ravno iste meščanske in domovinske pravice, kakor italijanska večina.

Obžalovanja vredni dogodki pa se morajo ravno zato presojati nekoliko mileje, ker si je treba predočiti, kako malo informirana je o dejanskem položaju v Trstu italijanska javnost in da je prav zato prišla do popolnoma neverjetnega mnenja, da državne oblasti v Trstu nasilno zatirajo italijanski element, da, celo, kakor se zatrjuje, iztrebljajo.

Članek zaključuje s poudarjanjem, da ni dvoma, da bo tudi sedanja italijanska vlada proti obžalovanja vrednim dogodkom nastopala s isto energijo, kakor prejšnje. Želeti je, da bi dogodki, ki se sedaj odigravajo v Italiji, ne vplivali na zvezno razmerje med Avstrijo in Italijo, ki se je prav v zadnjem času tako okrepilo.

Laški kadetje napadli vilo prestolonaslednika Frana Ferdinanda.

Dunaj. O večerajšnjih protiavstrijskih izgredih se poročajo še nadaljnje podrobnosti. V Florenci se je na glavnem trgu zbrala množica dijakov in nacionalistov. Prišlo je potem do hudega pretepa med dijaki in socialisti. Posredovati je moralo vojaštvo in je bilo aretiranih nad 50 ljudi. Dijaki so uporabljali revolverje.

V Milanu so se večeraj popoldne ponovili izgredi s podvojeno silo. Množica je razsajala in razbijala pred policijskim ravnateljstvom in je končno izsilila, da so izpustili v svobodo 60 aretiranih demonstrantov. Nato je udarila proti avstro-ogrskeemu konzulatu. Ker pa so bile ulice v bližini konzula-

lata zasedene po infanteriji in kavaleriji, množica ni mogla prodreti v celoti pred konzulat, temveč so predrla kordon le posamezniki, ki so se potem zbrali pred konzulatom, kjer so kričali »Abasso l'Austria!« Bilo je več oseb aretiranih in prav tako tudi ranjenih.

Jako žalosten dogodek pa se je pripetil v Ferrari, kjer so se demonstrantom pridružili učenci vojaške šole, kadetje. Udrili so pred vilo, ki je last avstrijskega prestolonaslednika, nadvojvode Franca Ferdinanda, kjer so vzklikali »Abasso l'Austria!« in tudi vilo znatno poškodovali. Obmetavali so vilo s kamenjem in blatom. Prišli ste morali dve stoletni infanterije in oddelek artiljerije, ki so napravili kordon okoli razsajajočih kadetov, bodočih laških častnikov, pri čemer je prišlo do krvavega spopada in je bilo več stražnikov nevarno ranjenih. Aretiranih je bilo 13 kadetov. Zvečer so jih potem izpustili v svobodo. Vsekakor pa pridejo pred sodišče.

Silen potres na Siciliji.

Rim. »Messagero« poroča iz Arcireala, da sta Lenera in Arciale popolnoma porušena. V Santi Venerini je napravil potres velikansko škodo. Brzojavne in telefonske drogove je potres več kilometrov v okrožju prevrnil. Boje se, da se vsled potresa porušita most in predor pri Guadiji.

Catania. Avtentično se opisuje položaj v pokrajini, ki jo je obiskal potres, tako-le: Kraji Linera, Zerbati, Passapomo in Penissi so popolnoma porušeni; zelo prizadeti po potresu so kraji: Santa Venerina, Santa Maria Amaldi, Guardia in Bongiaro. Izpod razvalin v Lineri so potegnili 42 mrličev, sodijo, da jih leži še 60 pod razvalinami. V Bongiaro in Passapomu so potegnili izpod razvalin 8 mrličev, 2 še ležita pod podrtimi hišami. V Mortari se je bila ubila ena oseba. V arcirealsko bolnišnico so sprejeli 72 ranjencev, v catanijsko 13, v giarrèche 2, 20 ranjencev so na licu mesta obvezali. V Bongiaro in Passapomu je bilo ranjenih 20, v Guardia 3 osebe.

Rim. Listi objavljajo dolga poročila o potresni katastrofi na Siciliji. Poročila soglašajo, da so potres povzročile vulkanične podzemne sile najbrže zato, ker se je v žrelu Etna veliko zemeljskih plasti podsulo, kar je že večkrat v catanijskem okolišu velikansko škodo povzročilo. Profesor Ricco pravi, da so prepotresno tresenje zaznamenovali celo najfinejši seismografski aparati, medtem ko je glaven potres uničil veliki seismograf in magnetično nihalo. Listi so napolnjeni s strašnimi podrobnostmi o nesreči in poročajo o ganljivih dogodkih, ki so se dogodili, ko so reševali ljudi izpod razvalin porušeni hiš. Ponosno opisujejo heroizem rešiteljev, osobito vojakov. Skupno število ubitih žrtev so večeraj oficijelno že s 165 cenili, a sodijo, da jih je še več, ker leže pod razvalinami gotovo še mrtevci in ker so bili mali kraji, ki leže na vzhodni in na južni strani Etna, tudi porušeni in še nimajo z njimi zveze. V Rimu izhajajo neprestano posebne izdaje listov, ki objavljajo najnovejša poročila o nesreči. Večeraj dopoldne se je cenilo število mrtevcev z 800, ranjencev pa nad 1000. Samo v Lineri in v Bongiaro je bilo ubitih 150 oseb. Vojaki so pripeljali s seboj živila in šotore. Rdeči križ je postavil lazaret. V okrožju Arcireale so malone vse hiše in mostovi porušeni. Ubitih je tudi več železniških čuvajev in njih rodčan. V Cerbatiju se je porušila bolnišnica; 20 oseb je bilo ubitih.

Ponesrečene italijanske demonstracije v Trstu.

Trst, 10. maja.

Kakor smo že javili, so Italijani sklicali za danes shod, na katerem so hoteli protestirati proti prvomajniškemu dogodku. Shod se je vršil po § 2. Italijani se namreč v Trstu ne upajo sklicati javnega shoda, ker jim vsak tak shod razbijajo Slovenci ali socialisti. To je posebno značilno za tržaške razmere, dočim Slovenci lahko prirejajo neovirano javne shode. Za današnji shod je iredentistična organizacija »Giovine Trieste« uprizorila veliko agitacijo. Izdala je velike lepake, s katerimi je vabila tržaško italijansko meščanstvo na ta protestni shod.

Shod je bil kratek. Trajal je komaj dobre tri četrt ure. Saj glavni namen cele uprizoritve tudi ni bil shod, marveč poulične demonstracije proti Slovincem, ki so jih sklicatelji nameravali uprizoriti v velikem slogu. Toda načrt jim je to pot prekržala policija. — Shod pa je bil obenem vihar in bu-

ren. Čuli so se klici: »Dol s Slovenci! Dol s Hrvati! Živel italijanski Trst!« itd.

Po shodu, ki je bil v gledališču Politeama Rosetti, so hoteli zborovalci — par tisoč po številu — demonstrirati po Aquedottu. Toda v bližini slovenske kavarne »Minerva«, kateri so Italijani dne 1. maja razbili šipe, je močan policijski kordon ustavil demonstrante ter jih vrge v ulico Stadion. En oddelek demonstrantov je brzih nog krenil proti ulici Sv. Frančiška Asiškega, kjer se nahaja uredništvo in tiskarna »Edinosti«, hoteč tu uprizoriti protislovensko demonstracijo. Demonstrantje so bili v ta namen preskrbljeni z gnilimi jajci in kamenjem. Nekateri kolovodje so hujskali drhal z besedami: Bisogna romper tutto! (Vse razbiti!) Toda policija je še pravočasno zaprla vse dohode do tiskarne in s tem preprečila nameravan napad. Padlo je pa pri tem iz vrst demonstrantov troje revolverskih strelcev, ki pa k sreči niso nikogar zadeli.

Enemu delu demonstrantov se je posrečilo prodreti pred italijanski konzulat, kjer so priredili ovacije Italiji. Tudi tu jih je policija hitro razgnala. Tekom dneva je policija aretirala nekaj otročaje, a do resnih incidentov ni prišlo.

Boji Epircev za narodno svobodo.

V južni Albaniji živijo, kakor znano, Grki. Njihovo število ni dobro znano; bo jih pa morebiti blizu 200.000. Imenujejo se Epirce po starogrški provinci Epir. Londonska konferenca jih je prisodila Albaniji, ker je Italija silila na to, da bi Grčija ne prišla v posest Valone.

Ker so Epirci narodno sila zavedni in se kot ortodoksni kristjani boje jarma albanskih mohamedancev, so se uprli. Razumljivo je, da jih Grčija podpira. Vendar pa Grčija ne bo mogla sklepov londonske konference predruščiti. Zato gre Epircem za to, da si pribore vsaj narodno in versko avtonomijo.

Ker albanski orožniki Epircem niso kos, so evropske velesile pooblastile mednarodno kontrolno komisijo, da se z njimi pogaja. Člani komisije so se podali na Krf, kamor so došli 9. maja. Konferirali so z Zografom, vodjem epirske vstaje. Konferenca je bila dolga. O poteku pogajanj se javnosti ne bo ničesar poročalo. Upati je, da Epirci dosežejo narodno in versko avtonomijo.

Spreobrnjenje protestantov na Španskem.

Kdor pozna Španijo samo po opisovanju liberalnih listov in tendencijskih pisateljev, bi mislil, da mora na Španskem še veren katoličan izgubiti ljubezen do katolicizma, protestant bi pa moral biti čez mero potrjen v svojem sovražstvu proti katoličanstvu. Toda dejstva kažejo ravno nasprotno: globoko versko življenje na Španskem gre vsaki blagorodni duši tako do srca, da ne le katoličana potrdi in poglobi v veri, marveč nagne tudi protestanta, da se spreobrne h katoličanstvu. Le nekaj zgledov iz zadnjega časa: 15. aprila letos je prestopil v katoliško vero angleški vicekonzul v Granadi William Soabage Dawenhill; sprejel ga je sam granaški nadškof. Nedavno se je v Madridu spreobrnil h katoličanstvu neki mlad izobražen Nemec, pa tudi iz drugih španskih mest se je poročalo o spreobrnjenjih protestantov, ki večinoma vsi pripadajo izobraženim slojem. Tudi Reinhold Baumstark se je svojčas ravno po potovanju po Španiji končno odločil za prestop v katoličanstvo. Kdor špansko ljudstvo globlje spozna, h čemer je seveda treba več nego navadnega turistovskega izleta — najde v tem plemenitem ljudstvu še mnogokrat tako iskreno versko življenje, ki ima na družino in življenje tako velik praktičen vpliv, da spozna katoličanstvo od strani, ki bi jo menil ravno na Španskem najmanj najti. Slaba vlada in gospodarska propalost nimata s katoliško vero nič opraviti; saj ona sama pri tem najbolj trpi. Bajke o »klerikalnem gospodstvu« na Španskem svobodomiselnici sami ne verjamejo, a razširjajo jo iz navade in nagajivosti, računajoč pri tem na splošno nepoučenost o pravem stanju stvari na Španskem. Žal, da se tudi delo »Die Religion in Geschichte und Gegenwart«, ki se v ostalem drži precejšnje objektivnosti, ravno z ozirom na Špansko podaja na krivo, po svobodomiselnstvu izhojeno pot ter piše o španski pobožnosti: »Jezus nima za pobožnost skoro nobenega pomena več; on je kot nino Jezus (de- te Jezus) le še spremljevalec Madonin; in le križ na oltarju je njegov simbol. Religiozno praznoverje gospoduje v širokih slojih, zlasti med bigotnim žens- tvom«. Take sodbe, ki jih je čisto čis-

tati tudi drugje, so neopravičljivo izpačenje španskega verskega življenja; ravno pobožnost do Kristusa, do najsvetejšega Zakramenta in do Kristusovega trpljenja, tvori na Španskem od davnine izrazito središče religioznega življenja. »Praznoverje« je doma v velikih središčih moderne kulture: Parizu, Berlinu, Londonu, kjer imajo svoj sedež sleparji in sleparice, ki se pečajo s prerokovanji na drobno in na debelo in vodijo za nos tiste »prosvetljenje«, ki se čutijo vzvišene nad vsako vero. Kako pristna in globoka je vera španskega ljudstva, priča najbolj vtis, ki ga vernost tega ljudstva napravlja na nepristranske protestante; tako so na primer ameriški, oziroma angleški pisatelj Longfellow, Irving in Cunningham - Graham navdušeni spoštovatelji in prijatelji katoliške Španije. Protestantstva spreobrnjenja na Španskem so naraven, plemeniti sad, ki je dozorel v žarkem solncu goreče in globoke španske vernosti.

ODLIKOVANI ČASTNIKI.

Radi spopada pri Metalki, kjer so avstrijski vojaki pregnali črnogorske straže, sta bila odlikovana nadporočnik Rubinsky in šef 47. pehotnega polka v Herceg-Novem s priznanjem za hrabrost.

Dnevne novice.

+ Nadomestna volitev v kranjski deželni zbor v okrajih Trebnje—Radeče — Žužemberk — Mokronog — Litijska — Višnja gora. Danes so se zbrali v Ljubljani zaupniki S. L. S. iz zgoraj imenovanih okrajev, da postavijo kandidata za nadomestno deželnozbornico volitev po pokojnem poslancu F. Košaku. Zbralo se je veliko število zaupnikov. Izvrstno obiskanemu shodu zaupnikov je predsedoval načelnik stranke dež. glavar dr. Ivan Šusteršič, ki je v svojem nagovoru se spominjal pokojnega poslancu Košaku, slavec njegovo vestnost, zvestobo in delavnost. Zaklical je v spomin F. Košaku: Čast njegovemu spominu! Zborovalci so s »Slava!«-klici počastili spomin pokojnega poslancu. Nato je prišlo na vrsto vprašanje kandidature. Razvila se je debata, katere so se udeležili razni zaupniki. Zaključek debate je bil, da so zaupniki soglasno proglasili kandidaturu Orosi. Brica, župana v Litijski. Izid glasovanja so spremljali burni živio-klici in dolgotrajno ploskanje. Ob velikem navdušenju zborovalcev je načelnik stranke izjavil, da je trdno prepričan, da bo tudi izvrševalni odbor z istim navdušenjem pri- trdil tej kandidaturi ter proglasil to kandidaturu župana Orosi. Brica za vso S. L. S. Nato je bil shod zaupnikov zaključen. Z proglasitvijo kandidature župana Orosi. Brica so zaupniki počastili same sebe, ker so postavili za kandidata odličnega strankarja, ki je vedno za stranko stal sredi boja, se od pozitivnega dela in žrtev za stranko ni nikdar umikal in je premagal nasprot- nika v eni najtrdnjših liberalnih trdnjavi. Prepričani smo, da bode tudi zmaga za stranko tako častna, kakor je bil zanj časten današnji shod zaupnikov. Navdušenje, ki je vladalo na shodu, je najboljša jamstvo za to.

+ Volilno gibanje na Notranjskem. Večeraj sta se vršila volivna shoda v Trnovem pri Ilirski Bistrici in v Št. Petru na Krasu, na katerih sta govorila dr. Lovro Pogačnik in Gostinčar. Shoda sta bila zelo dobro obiskana, razpoloženje zborovalcev izborna.

+ Belokranjska železnica. 14. 15. in 16. t. m. se vrše poizkušnje mostov na progi Novo mesto—Metlika—Bubnjarci in obenem tudi predrevizijska tehnično-policijske preizkušnje proge od strani c. kr. generalnega nadzorstva avstrijskih železnic. Že 30. aprila t. l. se je vse postajno osebje s svojimi preselilnimi objekti z dolgim vlakom zvozilo v svoja bodoča domovja, ki vsem zelo ugajajo. Kakor se čuje, se bo slovesna otvoritev, katero bo izvršil Nj. ekscelencija železniški minister, vršila 25. maja.

+ Avstrijska vlada je priznala reciprociteto zagrebškega vseučilišča. Iz Zagreba se javlja v Budimpešti, da je avstrijska vlada pristala na reciprociteto zagrebškega vseučilišča in avstrijskih vseučilišč ter je o tem obvestila hrvaško vlado. Dokler hrvaška vlada ne javi avstrijski vladi sprejem tega naznanila, reciprociteta ne stopi v veljavo. Kar se nas tiče, smo le radovedni, ali avstrijska vlada priznava reciprociteto tudi za izpite, ki bi jih polagali na hrvaški univerzi Slovenci.

+ Nemško politično gibanje ob Adriji. Minulo soboto zvečer je bil v tržaškem lokal »Eintracht« političen shod, ki ga je sklicalo nemško politično društvo za Trst in Primorje. Shoda so se udeležili tudi zaupniki iz Gorice, Pulja in Opatije kot zastopniki tamošnjih Nemcev. Govorila sta

nemško-nacionalna državna poslanca dr. R. Markhl in dr. H. Schürf. Oba govorila sta odobravala sedanjo politično taktiko Nemcev v Primorju. Glavni predmet zborovanja so tvorili zadnji dogodki v Trstu in je temu priložno večina debate izpolnil jugoslovanski problem. Poudarjala se je potreba, da Nemci pri bližnjih istrskih deželnozborskih volitvah pomagajo Italijanom v krajih, kjer prihajajo njih glasovi v poštev.

+ **Nemški nacionalizem škoduje nemštvu samemu.** »Kölnische Volkszeitung« piše v nekem krščansko-socialnem dopisu z Dunaja: »Nemški nacionalizem na Dunaju je nezmisl. Od letnih priseljencev na Dunaj je najmanj 50% Slovanov. Ze vsled tega ni mogoče kako nemškonacionalno ljudsko gibanje. Sicer pa stranka, ki na Dunaju trobi v protislovanski rog, nemštvu škoduje, ker Slovane žene ali v socialnodemokratski tabor ali pa v narodne organizacije. Najpametnejšo nemško narodno politiko je vodil dr. Lueger: Pustite Slovane narodno pri miru; ker so pridni in varčni, se čutijo na Dunaju kmalu zadovoljne in postanejo že v prihodnji generaciji nemški Dunajčane. To so pomenile njegove čestokrat napadno umevane besede: »Lasst mir meine Böhm' in Ruh«.

+ **Hrvaški sabor se sestane po Binkošti.** Ban mu predloži med drugim proračun za l. 1914.—1915.

+ **Organizacija kapitala na Slovenskem.** Pod tem naslovom piše tržaški »Trgovski List«: »Sicer pa moramo biti si svesti, da pri nas posameznik ne more ustvariti kaj velikega, ker nima na razpolago zadostnega kapitala. Velika industrijska in trgovska podjetja zahtevajo tudi velike začetne glavne. Zato je na Slovenskem razvoj industrije in veletrgovine mogoč le na podlagi organizacije našega srednjega in malega kapitala. Edino potom trgovskih kapitalističnih združenj nam bo mogoče doseči industrializacijo in komercializacijo naših dežel. Zato je prva naša naloga, širiti med narodom zanimanje za taka združenja, razlagati mu njih pomen, ustroj in funkcioniranje. Treba je odpraviti iz njega nezaupanje, ki ga goji do gospodarskih organizacij, treba ga prepričati, da more le potom njih doseči največji dobiček, da je sodelovanje pri trgovskih in industrijskih združbah zanj bolj dobičkonosno, kot dosedanje njegov način gospodarstva. Doseči se bo dalo vse to; kajti naše ljudstvo je vobče precej razumno. Ravnotako, kakor je naša nad našim kmetijskim prebivalstvom ideja zadružništva popolno umevanje in ugodna tla, ravnotako mora zmagati med našimi malimi in srednjimi kapitalisti tudi ideja denarne organizacije potom trgovskih in industrijskih družb. Ustanovitev zadružništva, prvi naš korak h gospodarskemu napredku, je privedla kmeta do samostojnosti in umnejšega kmetovanja, organizacija malega in srednjega kapitala pa naj privede naš narod do moči in veljave!«

— **»Slovenski Straži«** so darovali: Jos. Leban, Tolmin, 1 K; županstvo Kojsko 25 K; Iv. Petkovšek, cerkvenik, Rovnik, p. Hotedrščica, iz nabiralnika 10 K; po č. g. Jan. Hornboku, kaplanu v Pliberku, nabrano pri občnem zboru »Slovenskega šolskega društva v Pliberku 26 K 12 vin.; na ženitnini g. Pavla Tomaš in Micike Peser nabrala Katica Krištof v Pliberku 5 K 66 vin.; na ženitnini blagajnika Lekša Riedl nabrala Micika Riedl v Pliberku 17 K 52 vin.; iz nabiralnika v »Narodnem domu« v Pliberku 12 K 70 vin.; podružnica Trnovo na Notranjskem 21 K; posojilnica St. Lenart v Slovenskih gorah 50 K; Jos. Pugelj, Podtabor, 4 K 30 vin.; Jos. Hafner, Škofja Loka, 10 K; Ivan Kunšič, kurat, Serpenica, 5 K; Fr. Muhl, župnik v Zihpoljah, 5 K; županstvo Dobrič, Dolenjsko, 10 K; — »Südmärka« te dni razpošilja raznim osebam, društvom, občinam, posojilnicam in gospodarskim društvom, naj ji zbere ob njeni letošnji 25 letnici jubilejni dar. Slovenci smo sredi slovenskega jubilejnega leta — zberimo kot odgovor na oklic »Südmärke« po svoji moči ob 500 letnici ustoličenja zadnjega kneza v slovenskem jeziku jubilejni dar — »Slovenski Straži«, da ob spominih na nekdanjo moč našega ljudstva pomagamo ob mejah vzbuditi novo narodno življenje!

— **Preskrbo Nižje Avstrije z elektriko** je začelo deloma izvrševati dunajsko mesto. Dasi je Dunaj sam kolosalen odjemalec elektrike, so prišli do spoznanja, da kaže, tudi zunanje občine priklopiti na dunajsko omrežje. Kakor znano, je dunajsko mesto kupilo premožovnik Zillingdorf in postavilo na premožovnik svojo električno centralo, da se prihranijo stroški prevoza. (Take elektrarne, kakor je ljubljanska, ki mora drago dovažati premog, se sploh več ne grade.) Z napetostjo 38.500 voltov gre električni tok na Dunaj, na poti pa se bo oddajal tok tudi kmetičkim občinam.

— **Bohinjska Bistrica.** V ponedeljek, 11. maja, se je na sejmišču ob 8. uri vršilo premovanje govedine pingavske in bohinjske pasme. Takoj po premovanju okrog 11. ure se je na vršil na sejmišču shod bohinjskih živinorejcev. Gorenjsko živinorejsko okrožje je na ta shod povabilo tudi deželni odbor, deželno vlado, okrajno glavarstvo in Radovljico in c. kr. kmetijsko družbo.

— **Umrli** je v Smledniku grajščak g. Henrik baron Lazarini v 72. letu starosti. — V Košani je umrla mati dveh župnikov, Antona Abrama, župnika v Košani, in Janeza Abrama, župnika v Črnem vrhu nad Idrijo. Naj počiva v miru!

— **Društvo zdravnikov na Kranjskem** ima v petek dne 15. maja 1914 ob 6. uri zvečer na dermatološkem oddelku deželne bolnice redno mesečno zborovanje. Na dnevnem redu so naznani predsedstva — dr. J. Pogačnik: uspešne operacije z demonstracijami

— **Pokopali** so včeraj v nedeljo gospo Leopoldino Globočnik, rojeno Ehenperger, soprogo g. Ivana Globočnika, posestnika in urarja v Kranju ter somišljenika S. L. S. Pokojnica je dočakala starost 69 let. Naše sožalje!

— **Romarski vlak na Sveto Goro,** ki bi moral oditi iz Ljubljane dne 24. maja, se je moral iz raznih prej neznanih vzrokov preložiti na poznejši čas. Dan odhoda se bo po »Slovenec« in »Domoljub« pravočasno naznanil.

— **Ungaro-Americana?** Hrvaški listi poročajo, da je ustanovitev nove izseljeniške parobrodne družbe Ungaro-Americana, glede katere so se z ogrsko vlado že delj časa vršili dogovori, toliko kot zagotovljena. Namen te družbe bo osredotočiti v svojih rokah vse izseljevanje iz Ogrske in Hrvaške. Ogrska vlada stoji namreč na stališču, da je izseljevanje zgolj državnoopravniško vprašanje in zato ne spada v hrvaške avtonomne stvari, marveč med skupne ogrsko-hrvatske, kar je toliko kot izključno mažarske. Ungaro-Americano bo ogrska vlada seveda bogato subvencionirala, saj ima to biti nov korak naprej v osvojevanju morja. Izpočetka bo Ungaro-Americana delala z ladjami Cunard-proge, kasneje pa si zgradi šest lastnih velikih parnikov. Ker je pa Danubijeva ladjedelnica Reki zaposlena z vojnimi ladjami, bo treba zgraditi novo ladjedelnico — na hrvaški obali seveda. Z ladjedelnic pridejo delavske kolonije, in tako se bo vršil ob hrv. primorju isti pomažarjevalni proces, kakor se vrši v Slavoniji in Hrvatski potom državnih železnic. Ekspropriacijski zakon o morski obali nameravajo torej Mažari čim preje in čim izdatnejše izkoristiti. Kaj poreče k temu hrvatski sabor, oziroma koalicijska?

— **Nabori.** Pri zadnjih naborih je bilo v Škofji Loki od 435 pripravljenih fantov potrjenih samo 76, v Kranju od 412 samo 90 potrjenih in v Trzinu od 104 pripravljenih 36 potrjenih.

— **Razpisana srednješolska mesta.** Gorica, gimnazija s slovenskim učnim jezikom, dve mesti za klasično filologijo kot glavni in slovenščino ali nemščino kot stranski predmet. Gorica, realna gimnazija z italijanskim učnim jezikom, eno mesto za nemščino in italijanščino, in eno mesto za telovadbo. (1. IX. 1914, 31. V.) Ljubljana, državna obrtna šola, mesto za elektrotehnične stroke. (1914—15, 10. VI.) — Na kranjskih srednjih šolah ni razpisanega dosedaj še nobenega novega mesta.

— **Prihodnji mesečni semenj v Kandiji** pri Novem mestu se bo vršil dne 14. maja t. l. vsled tega, ker bo dne 21. maja praznik Vnebohoda. Kupci in prodajalci se uljudno vabijo.

— **Iz Radovljice.** — **Ponesrečen izlet.** V preiskovalnem zaporu radovljske sodnije se nahaja zelo zrel in zvit ptiček, neki Ambrožič iz Gorij. Sodnija ga zasleduje radi več vlovom in tatvin. Več kakor pol leta se je skrival, preden so ga izsledili. To nedeljo popoldne je šel v spremstvu paznika iskat vode in naenkrat se mu je zazdelo, da je zanj ugodna prilika napraviti izlet, in vprilčo paznika v kazniški obleki je pobegnil iz sodišča. Nesreča je hotela, da je prišel na cesti ravno nasproti domačemu orožniku, ki se je sprehajal pred sodiščem, in takoj se je začela med njima prava dirka. Zmagovalec je bil prvi trenutek Ambrožič. Pozneje pa je prišel iskat odpočitka na neki skedenj Pod mestom in se tam globoko zaril v seno. To so nekateri opazili, poklicali so drugega orožnika, in ko je ta z bajonetom preiskal seno, kar se preden zavali iz sena utrujeni ptiček. — Sedaj je zopet na varnem in v samoti premišljuje svoj ponesrečeni nedeljski izlet.

— **Samoumor.** Pri Andreju Vovniku v Potočah pri Predvoru, 59 let staremu kajzarju, se je zadnji čas opazalo, da se

mu je nekoliko omračil um. Dne 5. t. m. se je njegova žena za nekaj časa odstranila z doma, Vovnik je med tem časom zlezal na svili in si z nožem prerezal vrat.

— **Poročil se je** dne 6. majnika v župni cerkvi v Senčurju pri Kranju g. Anton Umnik, posestnik, obč. odbornik in predstojnik mladeniške Marijine družbe, z gospodično Anico Erbežnik s Krtine.

— **V Škofji Loki** bodo vpeljali še en avtomobil. Kilometer vožnje bode stal 1 K, četudi se pelje ljudi poln voz.

— **Človeško okostje** so našli v Kranju v nekdanji »Nackovi« pristavi, ki je sedaj last gospe Pavle Sajovitz. Tu kopljejo temelj za čedno enonadstropno hišo, v kateri bo dvorana za kinematografske predstave. Sprejaj ob drevoredu so že posekali precej krepko razvite kostanje. Kopaci so prišli pri kopanju pod severozahodnim oknom tik zidu pod podnicami le malo z gramozom pokrito človeško okostje. Lobanja je bila dobro ohranjena, a delavec je s krampom mahnil po njej, kar je zelo škoda, ker bi se dalo dognati, je li ni bil dotičnik morda ubit. Tu se je najbrž pred leti moral zgoditi kak zločin. Govori se, da je pred dobrimi tridesetimi leti čez nogo zmanjkalo iz Kranja nekega trgovca. Kdo zna, če ni to v kaki zvezi.

— **Zaradi motenja vere.** Fanta Pirkule in Zajc iz Družinske vasi sta v cerkvi v Šmarjeti v oljniko vejico škropila hčerke graščaka Ulma ter jima metala papirnate kroglice v glavo. Škropilno vodo so dočela porabila in dekleta so bila povsem mokra. Zagovarjala se bodeta pri sodnji zaradi motenja vere. Ta dva fanta in še nekaj enakih so zelo predrzni. Gori omenjeni Pirkule in še neki Grmov hlapec sta potem napadla deklo Peteln in jo z leščevkom pretepla. Tudi za to bodeta dobila plačila.

— **Aretacija radi pospeševanja izseljevanja.** Zapri so župana Vertnika v Osivnici pri Kočevju. Obdolžen je, da je izposloval potne liste za v Ameriko hrvatskim podanikom.

— **Rop v Novem mestu.** Postiljona iz Metlike je napadel neki delavec in zahteval od njega denar, grozeč mu s samokresom. Postiljon je ležal v hlevu g. Zichtenana v krmi. Pod pazduho so ga peljali v kandijsko bolnišnico. Iz lic in ust mu je tekla kri. Do hiše dr. Kanc prišedši se je zgrudil. Naložili so ga v voz dr. Slanca in odpeljali v bolnišnico. Storilec pa jo je med tem časom popihal. Novomeško stražništvo in orožništvo storilca še ni izsledilo. Projektil je zbil postiljona tudi več zob. Smrtne nevarnosti do sedaj ni.

— **Tasta ubil.** V Kršinci v Slavoniji se je posestnik Miško Nagy večkrat prepiral s svojim tastom Müllerjem radi gospodarskih stvari. Najbolj ga je jezilo, ker je tast proti njegovi volji prodajal svinje. Radi svinj sta se sporekla zopet te dni; v jezi je Nagy pobesnel, zgrabil sekuro in tasta na kose razsekal. Nato se je sam javil oblasti.

— **Mina ubila tri delavce.** Na progi Banjaluka—Jajce, v Bočju pri Banjaluki, so delavci te dni delali mine pri kopanju tunela. Vsled nepredvidnosti se je predčasno vžgala neka mina, pri čemer so našli smrt trije delavci.

— **Oskrunba.** Franc Okički, ključavničar, zadnji čas v Ljubljani, preje v Birčni vasi, je onečastil šestletno deklico. Pohotneža so zaprli.

— **Obrtna vest.** Dne 7. junija 1914, ob 9. uri popoldne priredi obrtna druga na Bledu preizkušnjo obrtnih vajencev v pisarni zadružne bolniške blagajne na Bledu. Vsi vajenci, kateri so učno dobo dovršili in nameravajo napraviti preizkušnjo, naj vložijo pismo prošnjo na obrtno zadrugo na Bledu, katera je koleka prosta. Najkasneje do 1. junija t. l. Pritojba znaša 6 kron, oprostitina pa 5 K. Vajenci nečlani obrtne zadruge na Bledu plačajo 12 kron pritojbine.

— **Spor med častniki in akademiki v Mostaru.** Poročali smo nedavno, da so v Mostaru demonstrirali dijaki v gledališču, ko je gostovala neka nemška gledališka družba. Ta demonstracija je v glavnem obstojala v tem, da so pri tretjem dejanju zapeli znano pesem »Hej Slovani«. Nekateri navzoči častniki so vsled tega dijake psovali, in menda je o Bosancih izrekel zelo grde psovke neki major Kötschet. Kakor poročajo sedaj z Dunaja, je deset slovenskih, hrvaških in srbskih akademikov zahtevalo po svojih zastopnikih v Mostaru od onih častnikov zadoščenje, ker so »žalili narod in omladino, naše mlajše brate«. Tem akademikom bodo tudi sledili ostali v Gradcu, Pragi, Zagrebu in Inomostu. Upati je, da bodo častniki dali zadoščenje na način, ki bo primeren njihovemu zvanju, in ne z dvobojem, ki ga prepoveduje božja in državna postava!

— **Podražanje petroleja?** Delegati petrolejskih rafinerij so se na svoji konferenci menili o zvišanju petrolejskih cen. Čez tri tedne se obravnave nadaljujejo.

— **Umrli** je v Kokri nad Kranjem gdna Micika Pavšnar, hčerka posestnika in gostinčarja Ondukaj, v starosti 25 let.

— **Nesreča.** Triletni posestnikov sin Janez Dačar iz Zgornjih Dupljan je prišel preblizu slamozemnici. Stroj ga je zagrabil za desno roko in mu jo je težko poškodoval.

Koroške novice.

k † župnik Matija Perč. Po kratki bolezni in po sprejemu sv. zakramentov je umrl 7. t. m. v bolnišnici usmiljenih bratov v Sent Vidu ob Glini č. g. Matija Perč, župnik v Šmartinu na Dholici, komaj 40 let star. Župnik Perč je bil rojen 21. februarja 1874 na Obirskem, je študiral gimnazijsko bogoslovje v Celovcu in bil 19. julija 1900 v mašnika posvečen. Rajni komendant Šervicelj je bil njegov dobronik. Bil je odkrit Slovenec in imel precej borb z Nemci. V mladih letih je tudi pisateljval; bil je sotrudnik »Domačega prijatelja«, ki je izhajal l. 1897. in 1898. dvakrat na mesec kot priloga »Mira« in katerega je urejeval tedanji urednik Jožef Rozman, sedanjí župnik v Črnečah pri Spodnjem Dravogradu. Bil je to zabavno-poučen list, namenjen koroškim Slovincem, ki so ga ti jako radi prebirali. Perč je prevajal zani povesti iz laščine. Za »Mohorjev koledar« in za »Domačega prijatelja« je sestavljal tudi različne uganke, ki so jih ljudje radi reševali. N. p. v m.!

k **Koroški deželni uradniki** imajo sedaj svojo podružnico »Schulvereine« in so zbrali letos novo ustanovnino »Südmärke«. Kaj ako bi gg. kranjski deželni uradniki odgovorili na to s primerno zbirko »Slovenski Straži« v korist koroškim Slovincem?

Primorske vesti.

p **Angleško brodovje v Trstu.** — **Smrtna nesreča.** V soboto dopoldne sta pripluli v tržaško luko zopet dve novi angleški bojni ladji, križarki »Indomitable« (s 46 topovi in 730 mož posadke) ter »Weymouth« (z 19 topovi in s 380 možmi). Na križarki »Indomitable« se je popoldne okoli 2. ure pripetila grozna smrtna nesreča. Na krov v obisk sta prišla tukajšnji angleški konzul in podkonzul. 19 letni mornar-topničar Herbert Ch. Brown je hotel potisniti v top slepo patrobo. Vsled prevelikega pritiska pa se je zažgal smodnik, ki je buhnil z močno detonacijo v mornarja. Eksplozija mu je razmesarila obraz in mu raztrgala vsa prsa. Mladi mornar je bil takoj mrtev. Oder so zanj postavili na križarki. Pokopljejo ga v Trstu na pokopališču Sv. Ane.

p **Angleška eskadra v Pulju.** Velike angleške križarice »Inflexible«, »Dublin« in topničarka »Hussar« so priplule v soboto ob pol 2. uri popoldne v našo vojno luko Pulj. Sprejem se je vršil natančno po sporedu. Ob 3. uri se je angleški poveljnik brodovja izkrcal ob pomolu pristaniške palače. Ko je izstopil iz motornega čolna, je zaigrala godba naše vojne mornarice angleško himno, katero so navzoči častniki, naši in angleški, pozdravili s salutom. Ko je godba odigrala angleško himno, je angleški admiral obšel fronto častne stotnije naših mornarjev. Potem je častna stotnija z godbo na čelu defilirala pred angleškim admiralom in njegovim spremstvom. Kot prvi je pozdravil angleškega admirala in njegovo spremstvo poveljnik naše vojne luke in pristaniški podadmiral pl. Umelač. V sredo bodo pa priplule v vojno luko zopet drugi dve angleški vojni ladji, in sicer: »Indomitable« in »Chatham«. Prva priplove iz Trsta, druga pa iz Reke. Program priredb bo ravno isti in v istem sporedu, kakršen je bil sedaj.

p **Spomin na dansko bitko.** V petek na predvečer polstoletnega spomina na dansko bitko, katere se je tudi naša vojna mornarica pod vodstvom njenega velikega Tegethoffa udeležila, je priredila godba naše vojne mornarice po puljskih ulicah mirozov. Pred palačo, kjer stanuje poveljnik vojne luke, se je postavila točno ob pol 9. uri zvečer mornarična godba. Trobentači so odtrobili mirozov, nakar je godba zaigrala cesarsko himno. Po odigranju cesarske pesmi se je začela godba pomikati po puljskih ulicah. V soboto dopoldne ob pol 9. uri se je sluzila pod Tegetthoffovim spomenikom slovesna sv. maša s »Te Deum«. Sveti maši so prisostvovali močni oddelki vojne mornarice, admiraliteta, generaliteta, častniki vojne mornarice in častniške deputacije vseh v Pulju se nahajajočih posadk. Po sv. maši je položil v imenu vojne mornarice poveljnik vojne luke podadmiral pl. Chmelar pod Tegetthoffov spomenik krasen venec. Ravno tako je pustil pod Tegetthoffov spomenik položiti krasen venec cesarski nemški kontreadmiral pl. Werner.

Ta nemški admiral se je takrat tudi bojeval v oni bitki pod poveljstvom našega slavnega Tegetthoffa. Kontre-admiral Werner je odločno izjavil, da se ima njegov venec položiti pod spomenik točno ob drugi uri popoldne, ker je naša takratna fregata »Radetzki« oddala svoj prvi strel. — Končno moramo omeniti, da je bil mirozov v petek zvečer primerno slabo spremljan. Samo stražnikov je kar mrgolelo. Tu bo najbrže tudi iskati vzroka, da se ljudstvo takih slovesnih prireditev v pičlem številu udeležuje. Če človek v zadnjem času take slovesne obhode v Pulju opazuje, mu nehoti napravijo vtis kakšne policijske eskorte. Po našem skromnem mnenju bi brihtne glave pri policiji lahko iznašile kakšen drug modus, da bi bila policija lahko za kakšne eventualitete pripravljena.

p Umrl je 9. maja v Sv. Križu na Goriškem kapucin P. Gottfried Novak na jetiki. Ves čas je bolezen potrpežljivo prenašal. Pokojni je bil rojen v Šmarji pri Jelšah na Štajerskem. Bil je dober spovednik in mirnega značaja. Naj v miru počiva!

p Na cesarja je pozabil. Dne 6. t. m. je bila prva seja novoizvoljenega goriškega občinskega sveta. Pri tej priliki je novoizvoljeni župan Jurij Bombig zagrešil veliko netaktnost, ker je v svojem nastopnem govoru niti z besedico ni omenil cesarja. Navada je namreč, da vsak župan, ko je izvoljen, naznani, da sprejme izvolitev, če ga Veličanstvo cesar potrdi itd. Bombig pa tega ni storil, baje je nato popolnoma pozabil. Mnogi so pa tudi mnenja, da Bombig namenoma ni omenjal cesarja. Taki so ti laški patrioti!

p Štrajk v Trzinu pri Trstu. Med delavstvom tržiške ladjedelnice že dalje časa vre. Delavstvo nikakor ne more biti zadovoljno s sedanji plačami. Nadalje vlada nejevoljnost zaradi 70 angleških delavskih pomočnikov. Sem pa tje so posamezne skupine delavstva že začele štrajkati, a ker niso imele skupne zaslombe, so zopet morale na delo. Ravnatelstvo ladjedelnic se je že večkrat spustilo z delavstvom v pogajanja. V zvezi z zastopniki industrijev je ravno te dni izdelalo neke tozadevne načrte. Preden je za nje izvedelo delavstvo, je poseglo do zadnjega sredstva, ki mu še preostane, namreč do skupnega štrajka. V soboto ob 9. uri 30 minut popoldne so delavci nekaterih oddelkov zapustili delo; živjig je naznanil, da je v teh skupinah delo prekinjeno. To je vzpodbudilo še druge, da se je moralo delo v ladjedelnici popolnoma ustaviti. Štrajkati je začelo do 3500 delavcev. Zveza industrijev je bila o tem dogodku takoj obveščena. Že ob 1. uri 30 min. sta prišla iz Trsta dr. Cimadori in tajnik zveze Chiussi, da bi se pogajala z delavstvom. Pozivala sta delavstvo, naj gre v ponedeljek zopet na delo, sicer ima pričakovati hujših posledic. Tudi sta predložila delavstvu nove načrte o zboljanju njihovega položaja. Za izpeljavo teh si zveza industrijev izprosi en mesec časa. Delavstvo je koj na to zborovalo in se zaenkrat, očitno zapuajoč v te obljube, izreklo, da počaka še štiri tedne, da se reši zadeva. Vsi tedni hoče iti v ponedeljek zaenkrat zopet na delo.

p Poročil se je v Gorici g. Alojzij Jug, strojni stavec v Trstu, z gđ. Ernesto Humarjevo.

p Zapeljivec ali trgovec z dekleti? Predsinočnjim je bil v prosti luki aretiran 38letni Maksimilijan Spira, doma iz Moravske, ki pa ima stalno bivališče na Dunaju. Aretiran je bil pa vsled obtožbe, da je odvedel od doma še mladoletno Hermine Wieslerjevo, ki je s svojimi roditelji bivala na Dunaju, ter da jo je hotel odvesti v Ameriko in jo tam izročiti kakim zloglasni hiši. Spira je na policiji priznal, da je z Dunaja odvedel s seboj Wieslerjevo, a zatrdil je, da ga je ona sama prosila, naj jo odvede v Ameriko. — Izročil je bil sodišču.

Štajerske novice.

š Iz davčne službe. Davčni asistent Maks Rest v Konjicah je prestavljen k davčnemu uradu v Ormožu in davčni asistent Franc Petovar iz Ormoža v Konjice.

š Aleksander Girardi se z Dunaja preseli v Gradec.

š Aretacija vohuna v Ljubnu. V Ljubnu je prišel 9. t. m. popoldne grof Andrej pl. Feledy iz Lalsagyarmata v častniški uniformi. Takoj po svojem prihodu pa je bil aretovan, baje zaradi vohunstva. Grof Feledy se je v raznih krajih na Gornjem Avstrijskem, Solnograškem in Nižje Avstrijskem potikal okoli na sumljiv način v delavski obleki, akoravno je imel dovolj novih oblek. Vsi odvadbe politične oblasti so zaplenili tudi šest velikih kovčkov,

ki jih je grof poslal že prej s Solnograškega v Ljubno.

š Revolverski atentat zapuščenove. Iz Maribora poročajo: 22letna vdova višjega poštnega upravitelja v p. Langerja, ki se je ž njo na svoji smrtni postelji poročil in ji zapustil vse svoje premoženje, je bila z nekim trgovcem Schercom že dvakrat na oklicih. Tretji oklic pa je Scherch preprečil in poslal vdovi nazaj njene listine. Langerjeva je bila zaradi tega zelo razburjena in se je odpeljala v Novo Šteto k trgovcu Travnu, ki je bil Scherch prijatelj in o katerem je domnevala, da mu je odsve-toval ženitev. Med obema je došlo bržkone do prepira, v katerem je Langerjeva potegnila iz žepa revolver in oddala en strel na Travna, ki je bil težko ranjen. Nato je namerila revolver tudi nase in si prizadela težko poškodbo.

š Samoumor. Pretekli četrtek so našli v gozdu pri Ljubnu obešenca, ki je imel pri sebi delavsko knjižico, glasečo se na imo Anton Urbančič, pristojen v Trebnju novomeški okraj. Bil je 30 let star in je imel pri sebi 15 K denarja ter srebrno uro z verižico. Obesil se je s trto in si je pred smrtjo prizadel z nožem grozne rane.

Ljubljanske novice.

lj Delo za Osrednjo knjižnico S. K. S. Z. v Ljubljani se je sedaj pričelo. Pričačujmo nujne pomoči od vseh dobromiselnih.

lj Nemški nacionalci nam ne privoščijo niti umetniške galerije. Piše se nam: Glasilo kranjskih Nemcev je priobčilo včeraj srdit napad na kranjski deželni muzej, ker je »Laibacher Zeitung« ob otvoritvi umetniške galerije dejala, naj bi se kranjski deželni muzej zanimal za vse, kar je za razvoj umetnosti karakterističnega v deželah, kjer prebivajo Slovenci. Dasi uradni list s tem umetnin Nemcev ni izrečno izključil, daje to obojelim nemško-nacionalnim možganom povod, da v »Deutsche Stimmen« fantazirajo, da bo kranjski muzej postal »Südslawische Kunstgalerie in Laibach«. Pišejo namreč, da stremi muzej za tem, da se preuredi v jugoslovanski narodni muzej in da so ta prizadevanja žalibog imela že deloma uspeh, kar priča obhod po muzeju. Ta napad, ki je neumen kakor noč, naj bi rodil ta dober uspeh, da bomo v resnici stremili za kolikor mogoče popolno umetniško galerijo v našem deželnem muzeju in se bo rodilo zanimanje za naš deželni muzej pri vseh merodajnih činiteljih. Naj bi se tudi ljubljanska mestna občina pridružila temu reformatoričnemu delu! Ustvarimo nekaj, kar bo domačinu in tujcu pripovedovalo, da smo bili in smo vendarle nekaj. To bi se posebno lahko pokazalo v umetniški galeriji pod vodstvom deželnega muzeja. Mestna občina kaj takega sama težko primerno izvrši. Zato bi bilo najbolje, če bi slike, ki sedaj vise brez efekta po pisarnah na magistratu, prešle v varstvo deželnega muzeja in naj bi bile v umetniški galeriji razstavljene z napis »Last ljubljanske mestne občine«. Tako bi mestna občina stopila s svojimi slikami bližje do občinstva in bi se tako lahko bolj vedelo in cenilo, kaj ima in kaj je za umetnost žrtvovala, kot pa se more to sedaj. Napad v »Deutsche Stimmen« naj bo torej migljaj, kaj nam je narodu, deželi in mestu v čast treba storiti. Pa tudi privatniki, ki imajo znamenite slike, naj bi izročili slike v varstvo dež. muzeju, da se tako pokaže razvoj naše umetnosti in njeno stanje.

lj Pisatelj Vatroslav Holz (Prostoslav Kretanov) je umrl včeraj ponoči v 70. letu starosti. Rojen je bil v Slovenskih goricah na Štajerskem ter se je leta 1866 urežnil tudi bitke pri Visu. Nazadnje je bil uradnik pri banki »Slaviji«. Sodeloval je pri raznih listih kot slovenski pisatelj, ki celo na smrtni postelji ni počival. N. v m. p.

lj Regulacijska dela v Ljubljani. Prejeli smo: Naravnost škandalozno je, kako se vrše regulacijska dela v strugi Ljubljani. Četrto leto že teče, kar se je pričelo z delom, a kaže, da še dolgo, dolgo ne bode gotovo. Saj pa tudi ni čudno, kajti dela se v tako malem obsegu, da človek, ki je že videl taka regulacijska dela, zaman išče, kje se pravzaprav dela, kje je vse vrvenje ljudi in strojev. Za sedanja dela v Ljubljani vendar ne bi bilo treba nikakih specialistov, kajti v večjem štilu se dela dandanes že vsaka manjša cesta ali most na deželi, kjer delajo naši domači podjetniki. V Ljubljani smo pa že tako navajeni, da se vsaka stvar z velikim vpitjem prične, a nazadnje pa seveda vse utihne. Govorilo se je o Kellerju, o njegovih načrtih, sedaj pa vidimo, da bodeta le dva obrežna zidova, nad tema pa navadna naravna brega, a vse to brez ograje. Kakor s strugo, se godi tudi z mostovi. Most Sv. Petra je že pol leta zaprt, a nihče se ne zmeni za to. Saj se še na deželi na malo-prometnih cestah pri zgradbah novih mostov skrbi za

provizorij, a tu pri velikem mestnem prometu pa se kar enostavno most zapre ter se še bolj obremenjen promet v ozki Poljanski in Sv. Petra cesti. Če se že nov most ne dela, naj bi se vsaj zgradil provizorični, ki naj bi služil ob času gradnje novega mostu in že sedaj. Čudno je le, da se več nesreč ne pripeti. Tudi z mostom, za katerega se je za časa Hribarjeve vlade na magistratu določalo vsako leto 10.000 K in ki naj bi vezal celo trnovsko predmestje z dolensko cesto in poljanskim predmestjem, baje ne bo nič. Pri Opekarski cesti torej naj bi se napravila le brv. Nekateri občinski svetniki trdijo, da se bodo podražila drva v mestu, ker bi čolnarji ne mogli pod tem mostom bližje v mesto. Mestni stavbni urad pa trdi, da bi bil železobetonski most vsled mehkih tal predrag, kar pa seveda ni res, ker železobetonskega mostu treba ni. Most naj se konstruira terenu primerno, vsled česar bode tudi cena zanj precej majhna. Ako se namerava napraviti most pri Rakovih Jelšah na barju, ter most pri vojaškem skladišču v Udmatu, potem sploh ni treba utemeljevati potrebe mostu, ki bi vezal celo dva velika predmestja. Iz Trnovega se izpelje največ lesa, mrve in drugo, z novim mostom na Prule bi se razbremenil vožnji promet po trnovskokrakovskem predmestju, ker bi se potem vršil preko novega mostu. Ker so pa naši gospodi na magistratu tako zelo počasni, se je bati, da se prilika ne zamudi, kajti lastnik Koslerjeve vile, je le-to prodal, in vprašanje je, če bo novi gospodar pripravljen odstopiti svet za cesto, ki bi vezala Opekarsko s Karlovsko cesto preko legga in cenega mostu, ki pa naj bi ne bil iz železobetona. Pravi škandal bi se napravil davkoplačevalcem teh dveh okrajev, ako bi se jim mesto že leta in leta željno pričakovanega mostu napravila navadna brv. Vsi merodajni faktorji naj se proti taki nameri pravčasno upro. Zakaj bi morali trpeti davkoplačevalci, ako je magistrat porabil za most nabrani denar?

lj Kako v Zagrebu odpravljajo nemščino na ulici. Na zagrebških promenadah zagrebški akademiki hrvaške dame, ki govorje nemški, uljudno ustavljajo ter jih prosijo, naj govorje hrvatski. V Zagrebu imajo namreč »narodne dame« isto napako kot v Ljubljani.

lj Umrl so v Ljubljani: Fr. Matajc, poslovodja tvrdke Fr. Ks. Souvan, 49 l. — Jospina Gogola, drvarjeva hči, 2 leti. — Marjana Knez, mestna uboga, 88 let. — Marija Škerl, zasebnica, 36 let. — Viktorija Benedikt, trgovčeva vdova, 65 let. — Marija Otrin, hči dninarice, 5 let.

lj Zanimiva najdba. Pri delih za novi šentjakovski most so delavci odkopali tri sablje. Namestu da bi dali najdbe na merodajno mesto, so si nekatere sablje kar prisvojili.

lj Cepljenje koz. Od 28. maja 1914 dalje se bodo stavile vsak četrtek ob 3. uri popoldne brezplačno koze v veliki dvorani Mestnega doma. Starši, kojih otroci še niso cepljeni, se vabijo, da prinese te k cepljenju in pregledu cepljenčev, ki se vrši teden kasneje na istem kraju in ob istem času. Pri pregledu se izroči tudi spričevalo o cepljenju, katero se zahteva pri sprejemu otrok v ljudsko šolo.

lj Nemški turnar zlomil nogo. Pri včerajšnji javni telovadbi nemških turnarjev v Trzinu si je zlomil nogo 23 let stari Herbert Sladek, tovarniški uradnik v Beli peči. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

lj Trije zadnji. Že davno so se zglasili vsi, le trije zadnji so še molčali in tudi te je sedaj narava premagala, da so se zglasili. Kobilar veselo skače po pobeljenih češnjah ter vprašuje svoj: »si že bil«, kukava kukovica se skriva med zelenim bukovjem in nas »kuka«, skrivni kosce pa sedi v travi in trdi, da je »res, res, res« napočil čas tudi zanj. Jutri se pa začno trije: Pankracij, Servacij in Bonifacij, Zofija pa, kakor pravijo, vse pobije — in tako bomo menda vendar že zlezli v pravo poletje.

lj Mlada goljufica. A. R., učenka, rojena leta 1893. v Ljubljani, je imela v poštni hranilnici 5 kron. Rada bi bila šla v Ameriko, pa s petimi kronami seveda ni mogla na tako daljno pot. Poznala je gostilničarja J. D., premožnega moža v ljubljanski okolici. Kaj si izmislil izpriženo dekle? V hranilni knjižici pripiše k besedi »pet« besedo sto in k številki »5« pristavi dve ničli pa besedo kron. Stopi k zgoraj imenovanemu možakarju, pa ga prosi, naj ji da za knjižico 500 kron, kolikor je na njej vloženo, češ, da bi sicer sama dvignila denar, pa da to predolgo traja, ona pa ima ravno ta dni tako ugodno priliko, iti v Ameriko. In gostilničar gre, nič slabega sluteč, z rečeno hranilno knjižico v spalno sobo, kjer ima svojo blagajnico, pogleda še enkrat tistih vknjiženih »500« kron, pa jo spravi k ostalim

hranilnim knjižicam, vzame iz blagajne kup bankovcev, jih našteje za 500 kron, pa gre z njimi nazaj v gostilno. Tu je nabrenkal 500 kron mladi goljufici, ki je še pri tej priliki pripomnila, da bo dobri mož dobil na knjižico od tistih 500 kron tudi dokaj obresti. Možakar pa ni šel z rečeno knjižico na pošto po denar, češ, naj se nabere kaj več obresti. Hranilna knjižica je bila lepo spravljena, goljufica po Bog zna kje. Čez pet let nanese pogovor na poštnohranilnične vloge. Nekam čuden obraz je naredil gostilničar, ko mu je neki gost rekel, da more denar, naložen v poštni hranilnici, dvigniti le vlagatelj, a nihče drugi. In ko se ga je prepričalo, da je vsota »500 kron« ponarejena in da je osleparjen za vseh 500 kron, ki jih je dal mladi goljufici, so moža kar barve izpreminjale. Lahkovernost je bila pač že marsikomu v škodo. Res, človek ni nikdar dovolj previden.

BOJ ZA KOŠUTOVO DEDŠČINO.

Košut se bori s smrtjo, pristaši grofa Apponyija in grofa Mihaela Karolyija se pa pripravajo, kdo da postani po Košutovi smrti voditelj neodvisne stranke. Radikalcem je Apponyi premalo radikalen, zato se zavzemajo za Karolyija. »Esti Ujsag« pa trdi, da bo po smrti Franca Kossutha prevzel vodstvo stranke 7letni sin starega Košut, Ljudevit Košut, ki se dozda za politiko ni zanimal.

OGRSKA OPOZICIJA POTUJE — V PARIZ.

Poroča se, da je ogrska opozicija sklenila, da opusti sicer svoje nameravane potovanje v Peterburg, a da zato nameravajo obiskati Pariz.

ULSTRČANI — OKRADENI.

V Londonu se trdi, da so vdrl v večbališče Ulstrčanov v mestu Morille irski nacionalci in oropali tistih 200.000 pušk, ki so jih Ulstrčani vtihotapili. Ko so prišli Ulstrčani, da vadijo, niso našli več pušk razen nekaterih, ki so bile po cesti raztresene.

Za oproščenje vojaščine, pomaknitev v nadomestno rezervno in druge vojaške ugodnosti prosi leto za letom premnogo naših ljudi. Le žal, da so občinstvu premalo znana tozadevna določila, radi česar je mnogo takih prošenj zavrnjenih. Izšla je pa ravno: D o l ž a n: Knjiga uradnih vlog, ki najnatančneje označijo med drugimi tudi vojaške vloge in obrazlojuje tozadevna določila novega vojaškega zakonika. — Knjiga, ki je za vsakega največjega praktičnega pomena, stane 3 K, vezana 4 K, po pošti 20 h več in se dobi v K a t o l i š k i B u k v a r n i v Ljubljani.

Zadnje vesti.

CESARJEVA BOLEZEN.

Dunaj. O cesarjevem zdravstvenem stanju poročajo oficijelno, da je cesar noč dobro prestal. Katarni pojavi so neizpremenjeni. Splošno zdravstveno stanje je popolnoma zadovoljivo.

IZ ČEŠKE AGRARNE STRANKE.

Plzenj. Tukajšnje glasilo češke agrarne stranke poroča, da posl. Stanek noče več ostati načelnik kluba, ker ga preveč zaposluje moravska politika. Ker so koncem zadnjega državnozbornskega zasedanja odstopili iz strankinega predsedstva poslanci bivši minister Prašek, Zdarsky in Ryzchtera, bodo na strankinem kongresu ta mesec predsedstvo iznova volili.

NOVI DUNAJSKI SRBSKI GENERALNI KONZUL.

Dunaj. Srbska vlada je imenovala prvega tajnika tukajšnjega srbskega poslanstva dr. Maksimilijana Dimitrijeviča za generalnega konzula novoustanovljenega srbskega generalnega konzulata na Dunaju.

PROTIAVSTRIJSKE DEMONSTRACIJE V ITALIJI.

Milan. Socialnodemokratski »Avantie« napoveduje, da bodo socialni demokrati nastopili proti protiaavstrijskim demonstracijam, če se agitacija ne poleže. Ob protiaavstrijskih demonstracijah 9. t. m. je bilo aretiranih v Milanu 20 oseb, 7 so jih v zaporu pridržali. V Florenci je bilo ob protiaavstrijskih demonstracijah ranjenih 10 oseb, aretiranih pa 50.

LUJO CONTE VOJNOVIČ IZGNAN.

Dubrovnik. Lujo conte Vojnovič je izgnan iz Dubrovnika. Listi ne priobčujejo nobenega komentara, ker se boje, da bi bili konfiscirani.

UREDITEV DRŽAVNOPRAVNEGA RAZMERJA BOSNE IN HERCEGOVINE.

Sarajevo. Deželni svet je v svoji seji 9. t. m. sklenil, da potom skupnega finančnega ministrstva posreduje pri obeh vladah glede ureditve državnopravnega razmerja Bosne in Hercegovine v tem smislu,

da se razširijo ustavne pravice, uredi carinsko vprašanje in da prevzame pošto in brzojav civilna uprava, kar se je že predlagalo in se zato urgira rešitev. Deželni svet odpošlje najbrže med zasedanjem delegacij odposlanstvo v Budimpešto, kjer nastopi pri skupnih ministrih in pri obeh ministrskih predsednikih.

NECHANSKI — POHVALJEN.

Budimpešta. A avstrijski delegaciji je danes v vojnem odseku odgovarjal vojni minister Krobatin na razna vprašanja, med drugim tudi na vprašanje dr. Šusteršiča glede zadnjih dogodkov in drakonične obsodbe pri 17. pešpolku. Vojni minister je dejal: Poveljnik šeste stotnije je za en mesec ustavil dovoljenje za izostajanje preko 9. ure, ker je moštvo izredno slabo in očitno brez interesa streljalo. Nato je demonstrativno celo noč izostalo 19 infanteristov pod vodstvom korporala ter jih našli popolnoma pijane. Preiskava je dognala tudi dejstvo upora, radi tega je bilo 12 moških obsojenih na 1 do 4 leta in 8 moških do 1 leta. S čim bi bili vojaki zagrešili upor, tega minister ni pojasnil in tudi v razsodbi vojaškega sodišča ni nobeno dejstvo upora navedeno. Minister je nato hvalil stotnika Nechanskega. Minister je dejal: Stotnik kompanije je zelo izboren častnik, izredne čuti dolžnosti, morda je vaje bolj strogo nategnil kot njegov prednik, pa so ga pri tem vodile najboljše intencije za izobrazbo svoje stotnije. (Opomba uredništva: Kakor znano, so šesto stotnijo 17. pešpolka zaradi izbornih lastnosti g. Nechanskega in njegovih pedagoških uspehov morali razpustiti. Kaj bi se zgodilo, če bi naša armada imela same take stotnike »najboljših intencij«?)

DUNAJSKI PODŽUPAN OBOLEL.

Dunaj. Dunajski podžupan dr. Porzer je nevarno obolel.

IZ SRBIJE.

Belgrad. »Balkan« piše na uvodnem mestu v dopisu iz Pariza, da naj bo Srbija z ozirom na bolezen cesarja Franca Jožefa pripravljena, ker veliki dogodki lahko vsak čas nastopijo. — »Mali Zurnal« piše, da uspešni boji Srbije tvorijo podlago za bodočo vojsko, ki bo imela ideale Srbov v polnem obsegu uresničiti. — »Trgovinski glasnik« je prepričan, da se bo v zadevi orientskih železnic dosegel kompromis. — »Novosti« pišejo o velikem sporu med vojaško in civilno oblastjo. V skupščini je stavil Janković tozadevno interpelacijo. — Isti list meni z ozirom na protiaustrijske demonstracije v Italiji, da bo Italija kmalu sledila zgledu Rumunije in Avstriji obrnila hrbet.

NOVA ODKRITJA V PROHASKOVI AFERI.

Berolin. »Vossische Zeitung« objavlja članek svojega dunajskega dopisnika glede na Prohaskovo afero. Dunajski kabinet je imel baje že koncem septembra 1912 tajne pogodbe balkanskih držav v roki. Grofu Berchtoldu se je takrat nasvetovalo, naj objavi pogodbe v nekem angleškem listu, kar je pa grof Berchtold odklonil z ozirom na to, ker se je pogajal z Rusijo. Prohaskovo afero je baje povzročil dunajski poslanik Jovan Jovanović, ki je vodil srbsko zunanje ministrstvo, ker se je brez poizvedb pritožil proti Prohaski v zadevah, ki se v preiskavi niso dognale, a rezultat z ozirom nanj niso objavili. Višji poveljnik general v Prizrenu Janković je na vprašanje avstroogrškega preiskovalnega uradnika konzula Edla izjavil, da ni nikdar trdil, da bi se bilo v Prizrenu to zgodilo, kar je v svoji pritožbi na zunanje ministrstvo Jovanović trdil. Članek izjava, da sta že pet dni prej, preden so došla prva poročila o vojaških izgredih v Prizrenu, belgrajska lista »Politika« in »Mali Zurnal« poročala o vojaških izgredih v Prizrenu in da je »Mali Zurnal« celo zahteval, da konzul Prohasko obesijo.

BOJ EPIRCEV ZA NARODNO SVOBODO.

Valona. Na povelje kralja so se 7. t. m. boji na celi črti ustavili.

DANSKI KRALJ V LONDONU.

London. Na čast danskemu kralju se je priredil 9. t. m. v Buckinghamski palači državni banket, na katerem sta kralj Jurij in kralj Kristijan napila na tesnejše trgovske zveze obeh držav, ki ju vežejo prijateljske vezi.

SOPROGA NEMŠKEGA KANCLERJA UMRLA.

Berolin. Umrta je soproga nemškega kanclerja Bethmanna-Hollwega.

ZEDINJENE DRŽAVE IN MEHIKO.

London. »Times« poročajo iz New Yorka: V Veracruzu primanjkuje vode. Splošno se sodi, da bodo Amerikanci drago plačali, ker se odločitev o pogajanjih zavlačuje, osobito se zato, ker ne preprečujejo izkrcevanja orožja, ki ga je Huerta naročil.

MEHIKANSKI VSTAŠI ZAVZELI TAMPICO.

Washington. Dospelo so vesti, da so vstaši zavzeli tudi Tampico.

NOVI PORTUGALSKI ZUNANJI MINISTRI.

Lizbona. Za portugalskega zunanjega ministra je imenovan Freire Andrades. Dekret je že podpisan.

K POTRESU V SICILIJ.

Rim. Kralj je daroval za po potresu ponesrečene v Siciliji 100.000 lir.

CESAR VILJELM V RAZGOVORU S SOCIALISTIČNIM POSLANCEM.

Curih. Posebni vlak Gothardske železnice, s katerim se je vozil cesar Viljelm, je kot navadno vodil vlakovodja Tamo, ki je socialistični poslanec tessinskega kantona. Na postaji Aiolo se je cesar Viljelm razgovarjal s Tamom ter mu pri slovesu krepko stisnil roko.

BANČNI KRAH V PARIZU.

Pariz. Tu so zaprli po izvedeni hišni preiskavi »Banque reiniere et metallurgique« tri upravne svetnike banke, ker je proti njej vloženih veliko tožb.

EKSPLOZIJA V RIGI.

Riga. V Rigi je bilo vsled eksplozije popolnoma porušeno neko poslopje. Blizu porušene hiše so našli nekega mrtvega moža s ponarejeno brado, ki je najbrže eksplozijo povzročil.

PONEVERJENJA V AVTOMOBILNI TOVARNI.

Praga. V avtomobilni tovarni Laurin & Klement v Mladí Boleslavi so aretirali knjigovodjo Jaroslava Vohnouta, ki je poneveril nad 20.000 K.

STO HIŠ POGORELO.

Varšava. V bližini avstrijske meje, nedaleč od mesta Bendzina, je izbruhnil v vasi Zosin požar, ki je popolnoma uničil 100 poslopij. Zgoreli so tudi trije otroci. 800 prebivalcev je brez strehe. Škoda znaša pol milijona rubljev.

IZGREDI NA DRAŽBI.

Praga. Pri dražbi pohištva propadle garancijske banke je došlo do velikih izgredov. Številne osebe so demonstrirale proti razmeram v banki. Došlo je do pretepa, vsled česar so dražbo prekinili in je policija izpraznila dražbene prostore.

IZ ZAPORA V BLAZNICO.

Trst. Kakor je znano, je pred dvema mesecema železničar Viktor Tomažič streljal z revolverjem na postajenačelnika državnega kolodvora v Trstu, Štulierja. Tomažič je bil aretiran in so ga vtaknili v zapor v ulici Tigor. Ker pa je Tomažič čimdaljebolj začel kazati znake blaznosti, so ga prepeljali v blaznico.

KAZEN ZA DVOBOJEVNIKE.

Ljubno. Sekundanta zadnjega dvo-boja med tukajšnjimi akademiki sta dobila danes pred sodiščem vsak dva meseca navadnega zapora.

Po svetu.

Praznik Sv. Cirila in Metoda se bo glasom naredbe ministra za prosveto in metropolita v Belgradu odslej tudi po Srbiji obhajal kot narodni praznik.

Občinski svet v Belgradu je sklenil, da se imenuje ena največjih ulic po Zrinskemu in Frankopanu.

Berolinske natakariče so pričele izdati svoje glasilo.

Skrivnostni umor v Pragi. Zaprl so v Pragi 29 letnega slušatelja češke tehnike Kristo Ftičeva iz Gabrova v Bulgariji, bivšega gimnazijskega supleta v Varni, ki je osumljen, da je, ko ga je zlorabil, usmrtil 11 letnega dečka Rudolfa Čapa na Velikonočno nedeljo in da je zlorabil še več drugih dečkov.

Vereščaginova vdova se je zastupila. »Novoje Vremja« javlja, da se je vsled velikega pomanjkanja zastupila vdova po slavnem ruskem slikarju Vereščagu, ki je za rusko-japonske vojske utonil pri potopu ladje »Petrovskij«. Umetnikova ostalina je bila naglo porazprodana in mnogoštevilna družina se je pozneje nahajala v največji bedi. Ea hči se je poročila z dijakom, druga je pa odgojiteljica. Sinovi so študirali, a so brez sredstev. Tašča je v ubožnici. List pozivlja rusko javnost, naj bi se nabirali prispevki za obubožano družino.

Razdelitev turških dolgov na balkanske države. Turška vlada je francoski vladi izročila tabele, iz katerih je razvidno, koliko turških javnih dolgov imajo prevzeti bivši balkanski zavezniki. Po teh tabelah, ki se izroče v rešitev mednarodni finančni komisiji, bi odpadlo: na Grčijo 4.315.000, na Bulgarijo 4.067.000, Srbijo 4.452.000, Albanijo 1.091.000 in na Črnozero 151.000 turških funtov. Komisija začne svoje delo dne 15. junija letos. Otomanski zastopniki so tudi predložili listo odškodninskih zahtev turških zasebnikov za škodo, povzročeno med vojno.

Knjiga uradnih vlog.

Zbral **Janko Dolžan**. Obrazci političnih, vojaških, finančnih, davčnih, sodnih in vseh drugih vlog za vsakdanje potrebe. Cena K 3.—, vezana K 4.—. — To je praktična knjiga prve vrste in zato vsakemu potrebna. Ze naslov sam pove, kako bogata zbirka najrazličnejših vlog, potrebnih vsak dan, je v nji podana. Obrtno vloge, vloge za uveljavljanje vojaških ugodnosti, davčne napovedi in druge finančne vloge, tožbe, pravde, oporoke, kupne pogodbe, izbrisne pobotnice, vloge na deželni odbor, prošnje itd., vse je v knjigi natančno obrazloženo in pojasnjeno z različnimi, za razne slučaje prirojenimi in takoj porabnimi vzorci. S pomočjo te knjige bo vsak lahko sam napravil pravilno vlogo ter jo, ker je pri vsaki vlogi vlogi označen predpisani kolek, tudi po predpisu kolkoval. V primer s koristmi, ki jih nudi ta knjiga vsakemu, je nabavna cena nizka. Enkratni izdatek za njo se bo v kratkem času bogato izplačal.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Zdravilna zelišča.

Prirejeno po nemški knjižici župnika **Jan. Künzle-ja**. Cena 60 vin. po pošti 70 vin. Poleg knjige »Naša zdravila« in pa brošure s tabelami rastlin »Zelišča v podobah« je izšla tretja knjižica te vrste pod naslovom »Zdravilna zelišča«, ki jo je spisal švicarski župnik **Jan. Künzle**. Ta knjižica je skromna, pa bo zadovoljila vsakega, ki jo bo rabil; kar si morda zastoj iskal v obširnejših zdravilskih knjigah, boš našel v tem kratkem, pa jedrnatem spisu. Čudil se boš, da je moderna veda pozabila na najboljša zdravilna sredstva, katera je sam stvarnik podaril naravi, da so nam vsaki čas na razpolago. Naši stari so jih poznali in z vspehom rabili, moda pa jih je ertala iz programa; so pač prevsakdanja in si jih lahko sam zastoj preskrbiš, zato kljub svojim neprecenljivim vrlinam nimajo veljave. Knjižica, katero smemo imenovati zbirko receptov za bolezni, ki najbolj in najpogostejše mučijo ljudi, je dosegla prav izvanredne uspehe. V Švici, kjer je izšla, v nemškem jeziku, so se ljudje kar trgali za njo; v par mesecih se je prodalo do 250.000 izvodov. Župnik Künzle je z domačimi zdravilnimi zelišči zdravil že mnogo ljudi in marsikomu rešil življenje. Razven te brošure sta izšli še sledeči knjižici:

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu.

Cena K 1.20, vez. K 1.80. Tudi ta knjiga zasleduje smoter, povzdigniti veljavo starih, preizkušenih domačih zdravilnih sredstev. V kratkem času, odkar je izšla, se je že precej razširila in je splošno znana in priljubljena. Obe priporočeni knjižici pojasnjuje brošura:

Zelišča v podobi.

Cena 60 vin., ki prinaša slike zdravilnih zelišč v naravnih barvah, tako da bo vsakdo, ki kake rastline ne pozna, isto s pomočjo te knjižice lahko spoznal in našel. Vse tri knjige tvorijo lepo celoto in bi jih ne smelo manjkati v nobeni hiši, ker nudijo prvo pomoč v slučaju nujne potrebe.